

VARSINAIS-SUOMEN

MAAKUNTA

ENNUSTE

VUODELLE 2016

 Yrittäjät

VARSINAIS-SUOMI

1. JOHDANTO

1.1. Myönteinen vire valtasi Varsinais-Suomen

Varsinais-Suomen Yrittäjien jäsenyritysten keskuudessa tehdyn Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen tuloksista välittyvät selvästi viimevuotista toiveikkaammat tulevaisuuden odotukset.

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen keräämät tiedot 1 002 varsinais-suomalaiselta pk-yrittäjältä kertovat, että maakunnan yrittäjät ovat talous-odotuksissaan selvästi viime vuotta myönteisempiä. Yrittäjät arvioivat niin yrityksensä liikevaihdon, henkilökunnan määrän, kannattavuuden kuin investointien määrän kehittyvän suotuisasti tänä vuonna. Eniten toiveikkuus on lisääntynyt investointiodotuksissa. Maakuntaennusteen tulokset enteilevät edelleen myös tuhansia uusia pk-yritysten luomia työpaikkoja Varsinais-Suomeen.

Seutukunnittain tarkasteltuna tilanne vaihtelee. Turun seutu ja Vakka-Suomi ovat ainoat seutukunnat, joissa kaikki talousodotukset ovat nousseet viime vuodesta. Myös Loimaan seudulla talousodotukset ovat kohentuneet viime vuodesta kannattavuusodotuksia lukuun ottamatta. Salon seudulla kaikki muut odotukset ovat heikentyneet viime vuodesta, mutta henkilöstön määrän arvioidaan kohenevan tänä vuonna. Turunmaalla tilanne on kaksijakoinen, kun liikevaihdon ja henkilöstön määrän odotukset ovat laskeneet, mutta kannattavuus- ja investointiodotukset ovat nousseet viime vuodesta. Erityisesti investointiaikeissaan Turunmaan yrittäjät ovat positiivisissa tunnelmissa.

Toimialoitain tarkasteltuna liikevaihto-odotukset ovat nousseet kaupaa ja tietotekniikkaa lukuun ottamatta. Tietotekniikka-alan odotukset olivat viime vuonna muita aloja valoisimmat, mutta tänä vuonna tietotekniikka-ala on ainoa toimiala, jolla kaikki talousodotukset ovat laskeneet. Toimialavertailun saldoluvut ovat tänä vuonna kaikilla toimialoilla positiiviset maa-, kala- ja riistatalouden investointiaikeita lukuun ottamatta. Vielä viime vuonna talousodotukset olivat negatiivisia eri mittareilla mitattuna useilla toimialoilla eli eri toimialojen talousodotukset ovat parantuneet selvästi viime vuodesta.

Varsinais-Suomen Yrittäjät on vuodesta 1993 lähtien kartoittanut jäsenkuntansa arvioita seuraavan vuoden suhdanneodotuksista. Syksyllä 1999 yrittäjien yhteistyökumppanina aloittivat varsinaissuomalaiset Osuuspankit. Maakunnan merkittävimmän yrittäjäpankin, Osuuspankin, osallistumisen myötä kyselyä kehitettiin ja monipuolistettiin. Osuuspankit ovat tuoneet Maakuntaennusteen laatimiseen muun muassa rahoitus- ja vakuutusksymysten asiantuntemuksen. Tämänkertainen ennuste on jo 17. Osuuspankkien ja yrittäjäjärjestön yhteistyönä syntynyt raportti ja 23. Varsinais-Suomen Maakuntaennuste kautta aikojen.

Varsinais-Suomen Maakuntaennuste laaditaan vuosittain siten, että tulokset voidaan esitellä mahdollisimman tuoreena heti vuoden alussa. Kyselylomake sisältää vuosittain toistuvien vakiokysymysten lisäksi vaihtuvia, yrittäjille ajankohtaisia joko valtakunnallisesti tai paikallisesti mielenkiintoisia aiheita. Kysely tehtiin tällä kertaa 2.-16.11.2015 Internet-kyselynä suomen ja ruotsin kielillä.

Vuodesta 2003 lähtien ennusteessa on ollut mukana yrittäjien arviot omasta sijaintikunnastaan. Tällä kertaa yrittäjien kuntanäkemyksiä kysyttiin jo 14. kertaa. Rahoitusosassa tiedusteltiin yrityksen ensisijaisesti käyttämää vahinkovakuutusyhtiötä nyt yhdeksättä kertaa ja arvioita vakuutusyhtiön valintaan liittyvistä tekijöistä toisena vuotena peräkkäin.

Tämän vuoden vaihtuvat kysymykset käsittelivät muun muassa yrittäjien näkemyksiä rahoituksen saatavuudesta, sääntelyn purkuun liittyvistä asioista ja yritysten kilpailukyvyyn parantamiseen tähtäävistä toimista. Osa näistä tuloksista julkaistaan 7.1.2016 tässä raportissa ja osa alkuvuodesta järjestettävässä Varsinais-Suomi Kasvuun 2016 -seminaarissa.

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen toteuttamissuunnitelman on laatinut alun perin Turun kauppakorkeakoulun PK-Instituutti. Kyselyn toteuttamisesta ja viestinnästä vastaa Varsinais-Suomen Yrittäjien ja Varsinais-Suomen Osuuspankkien kumppanina Eurofacts Oy.

1.2. Laaja vastaajajoukko tekee Maakuntaennusteesta luotettavan

Kutsu Varsinais-Suomen Maakuntaennuste 2016 -kyselyyn lähetettiin sähköpostilla Varsinais-Suomen Yrittäjien niille 8 001 jäsenelle, jotka ovat ilmoittaneet sähköpostiosoitteensa. Kysely toteutettiin Internet-kyselynä. Vastaukset saatiin 1 002 yrittäjältä eli 12,5 prosenttia kyselyn saaneista vastasi kyselyyn.

Yrittäjien aktiivinen osallistuminen ennusteen pohjana olevaan kyselyyn tekee Maakuntaennusteesta erittäin luotettavan. Vastausten pohjalta laadittu Varsinais-Suomen Maakuntaennuste on maamme kattavin ja luotettavin alueellinen suhdannebarometri.

Maakuntaennustetta varten vastaajayritykset on jaettu neljään eri koluokkaan. Näitä ovat yksinyrittäjät, erittäin pienet yritykset (2-9 työntekijää), pienet yritykset (10-49 työntekijää) sekä keskikokoiset ja suuret yritykset (yli 50 työntekijää). Varsinais-Suomen yrityksistä 99,8 prosenttia on pk-yrityksiä. Tämä vastaa koko maan keskiarvoa.

Kyselylomakkeessa vastaajia pyydettiin valitsemaan yrityksen päätömmiala yhdeksän vaihtoehdon joukosta. Palvelut oli kyselyssä jaettu palveluihin kuluttajille, liike-elämälle ja julkishallinnolle. Palveluita on tässä raportissa tarkasteltu kuitenkin pääosin yhtenä toimialana.

Tyypillisiin kyselyyn vastannut yritys oli, kuten aiempinakin vuosina, 2-9 henkilöä työllistävä, Turun seudulla toimiva palvelualan yritys. Alle 10 henkilöä työllistäviä yrityksiä edustaa 85 prosenttia vastaajista.

Eniten vastauksia kyselyyn tuli Turusta (278 vastausta, 28 % kaikista vastaajista), Salosta (123 vastausta, 12 % kaikista vastaajista), Kaarinasta (69 vastausta, 7 % kaikista vastaajista), Raisiosta (59 vastausta, 6 % kaikista vastaajista) sekä Uudestakaupungista (48 vastausta, 5 % kaikista vastaajista).

VARSINAIS-SUOMEN MAAKUNTA ENNUSTE VUODELLE 2016

Yhteistyössä

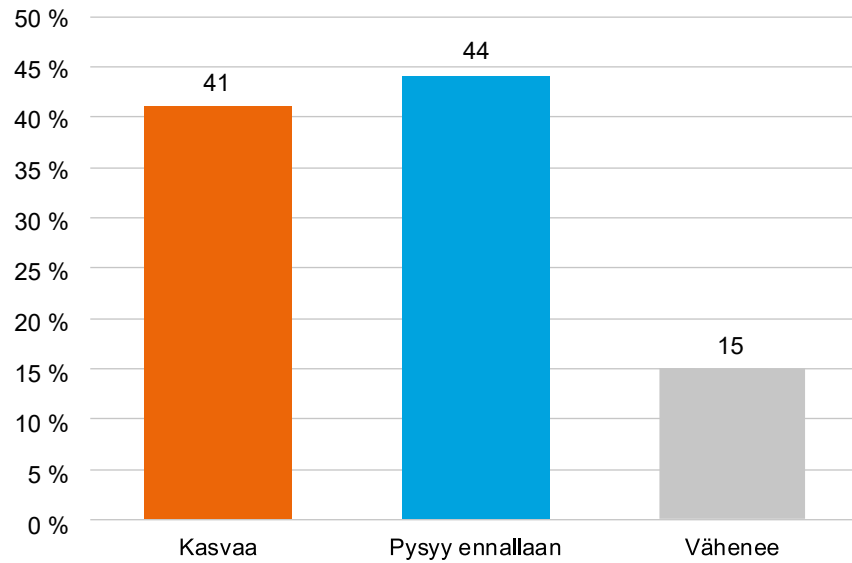
Varsinais-Suomen Yrittäjät ja
Varsinais-Suomen Osuuspankit

Toimitus Eurofacts Oy

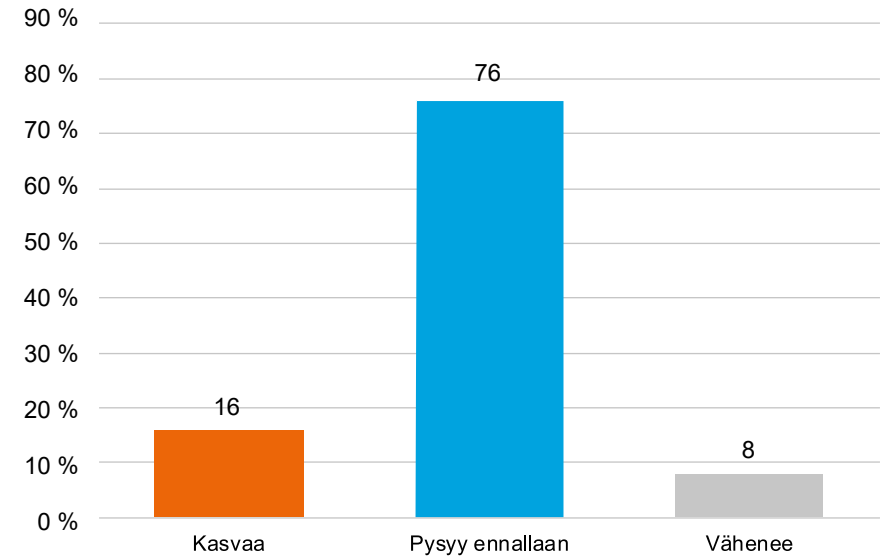

Varsinaissuomalaisten yritysten odotukset vuodelle 2016

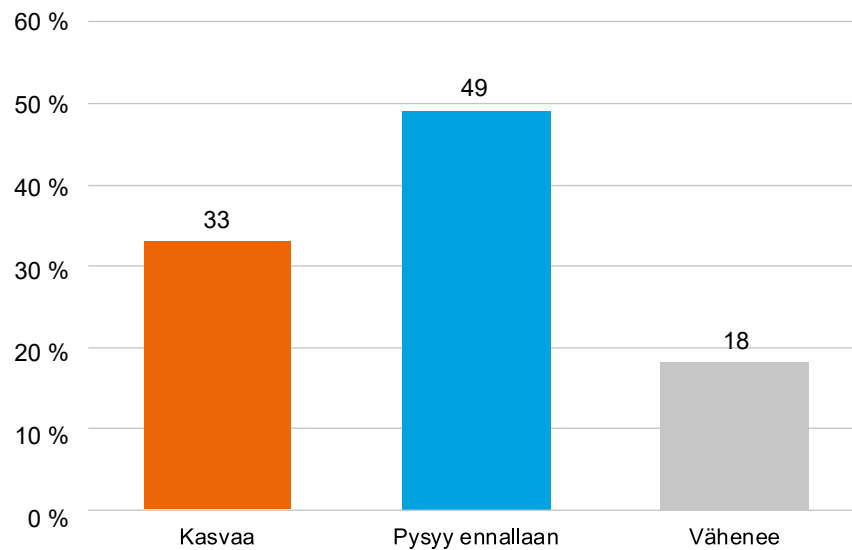
Liikevaihdon odotukset 2016

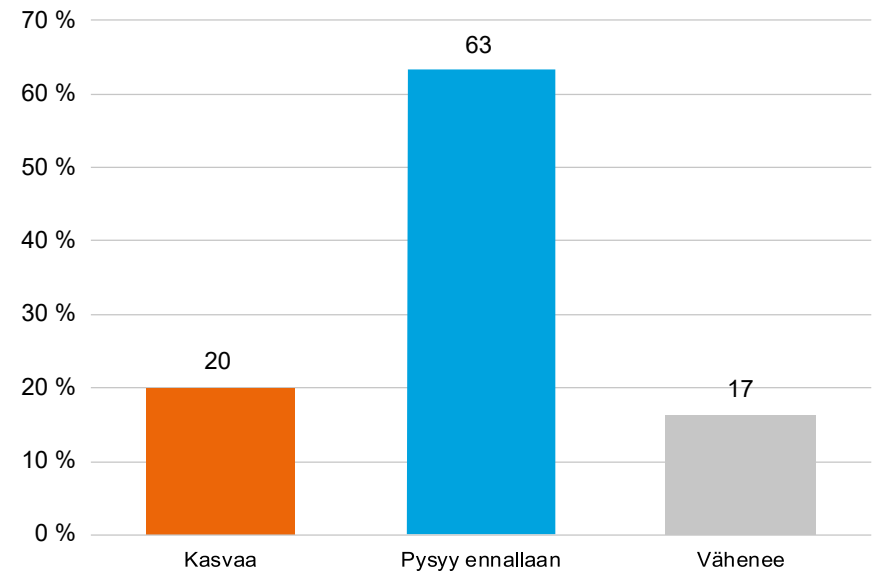
Henkilökunnan määrän odotukset 2016

Kannattavuuden odotukset 2016

Investointien määrän odotukset 2016

2. PK-YRITYSTEN TALOUSODOTUKSET VARSINAIS-SUOMESSA VUONNA 2016

2.1. Kasvuodotusten suunta on kääntynyt selvästi parempaan

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen tulokset kertovat, että varsinaissuomalaisten yrittäjien luottamus talouteen on kohentunut selvästi ja kasvuodotukset ovat nousseet viime vuoteen verrattuna. Kaikki kasvuodotuksia kuvaavat saldoluvut ovat tänä vuonna positiivisia.

Maakunnan yrittäjistä 41 prosenttia (+4 %-yksikköä viime vuodesta) uskoo liikevaihtonsa kasvavan tänä vuonna. Yrittäjistä 44 prosenttia uskoo liikevaihtonsa pysyvän ennallaan ja liikevaihdon laskua ennakoii 15 prosenttia (-4 %-yksikköä) vastaajista. Liikevaihdon kehitysodotusten saldoluku on noussut viime vuodesta 8 yksikköä ja saldoluku on tänä vuonna 26.

Myös tulosodotuksissaan yrittäjät ovat toiveikkaita, kun kannattavuuden kasvua ennakoii 33 prosenttia (+4 %-yksikköä) vastaajista ja kuten viime vuonna 49 prosenttia vastaajista arvioi kannattavuutensa säilyvän ennallaan. Vajaa viidennes (18 %, -4 %-yksikköä) arvioi kannattavuutensa heikkenevän. Kannattavuuden kehitysodotusten saldoluku on 15 ja se on noussut viime vuodesta 8 yksikköä.

Myös henkilökunnan määrän uskotaan kehittyvän suotuisasti tänä vuonna, sillä 16 prosenttia (+4 %-yksikköä) maakunnan yrittäjistä arvioi oman yrityksensä henkilökunnan määrän kasvavan, 76 prosenttia (-2 %-yksikköä) arvioi henkilökunnan määrän säilyvän ennallaan ja 8 prosenttia (-2 %-yksikköä) arvioi henkilöstönsä vähenevän. Henkilökunnan määrän kehitysodotusten saldoluku on noussut 6 yksikköä ja se on tänä vuonna 8.

Eniten varsinaissuomalaisten yrittäjien kasvuodotukset ovat nousseet investointien määrän kehitysarvioissa. Viidennes (20 %, +3 %-yksikköä) yrittäjistä arvioi investointiensä määrän kasvavan tänä vuonna, 63 prosenttia (+4 %-yksikköä) arvioi niiden säilyvän ennallaan ja 17 prosenttia (-7 %-yksikköä) ennakoii investointiensä määrän vähenevän. Viime vuonna reilusti miinuksella ollut investointien määrän kehitystä kuvaava saldoluku on noussut tänä vuonna plussalle ja on 3. Nousua viime vuodesta on 10 yksikköä. Edellisen kerran investointien määrän kehitystä kuvaava saldoluku on ollut positiivinen vuonna 2012.

2.2. Turun seudulla ja Vakka-Suomessa vahvin usko tulevaan

Maakuntaennusteen tulosten seutukuntakohtainen tarkastelu osoittaa, että osa seutukunnista lähtee erittäin toiveikkaana alkaneeseen vuoteen, kun taas toisissa seutukunnissa talousodotukset ovat varautuneemmat. Turun seudulla ja Vakka-Suomessa kaikki talousodotukset ovat nousseet reippaasti viime vuodesta ja Loimaan seudullakin odotukset ovat pääosin viimevuotista selvästi paremmat.

Vaikka osassa seutukuntia liikevaihdon kasvuodotukset ovat laskeneet, ovat liikevaihdon kasvuodotuksia kuvaavat sal-

doluvut reilusti positiivisia kaikissa seutukunnissa. Eniten liikevaihdon kasvuodotukset ovat nousseet Turun seudulla, jossa 44 prosenttia (+6 %-yksikköä) vastaajista ennakoii liikevaihtonsa kasvavan. Turun seudulla liikevaihtonsa laskua ennakoii 13 prosenttia (-6 %-yksikköä) vastaajista eli pienempi osuus vastaajista kuin muissa seutukunnissa. Liikevaihto-odotusten saldoluku 31 (+12 yksikköä) on maakunnan korkein. Myös Turunmaalla ja Salon seudulla yrittäjät ovat toiveikkaita liikevaihto-odotuksissaan, kun molemmissa 39 prosenttia vastaajista ennakoii liikevaihtonsa kasvavan. Molemmissa seutukunnissa odotukset ovat kuitenkin laskeneet hieman viime vuodesta. Viimevuotista toiveikkaampia liikevaihto-odotuksissaan ovat yrittäjät Loimaan seudulla ja Vakka-Suomessa. Loimaan seudulla 37 prosenttia (+6 %-yksikköä) vastaajista ja Vakka-Suomessa 35 prosenttia (+5 %-yksikköä) vastaajista arvioi liikevaihtonsa kasvavan. Saldoluvuissa Salon seutu saldoluvulla 21 (-1 yksikkö) ja Turunmaa saldoluvulla 20 (-7 yksikköä) ovat kuitenkin edelleen edellä Loimaan seudun saldolukua 19 (+9 yksikköä) ja Vakka-Suomen saldolukua 16 (+8 yksikköä).

Kannattavuusodotuksissa niin ikään suurimmat odotukset ovat Turun seudulla toimivilla yrittäjillä. Kannattavuuden kasvua ennakoii 35 prosenttia (+7 %-yksikköä) yrittäjistä samalla, kun kannattavuuden laskua ennakoii 17 prosenttia (-5 %-yksikköä) Maakuntaennusteeseen vastanneista yrittäjistä Turun seudulla. Kannattavuusodotusten saldoluvussa 18 on nousua viime vuodesta 12 yksikköä. Kannattavuusodotukset ovat kohentuneet tätäkin enemmän Vakka-Suomessa, jossa 31 prosenttia (+10 %-yksikköä) vastaajista arvioi kannattavuutensa kohenevan ja 17 prosenttia (-10 %-yksikköä) arvioi sen heikkenevän. Tämä merkitsee, että Vakka-Suomessa viime vuonna miinuksella ollut kannattavuusodotuksia kuvaava saldoluku on tänä vuonna 14 (+20 yksikköä). Salon seudulla liikevaihtonsa kasvuun uskovia yrittäjiä on edelleen 33 prosenttia (-1 %-yksikkö) vastaajista eli toiseksi suurin osuus koko maakunnassa. Kannattavuutensa laskua ennakoii samalla 20 prosenttia (+3 %-yksikköä) vastaajista ja saldoluvussa 13 on neljän yksikön pudotus. Turunmaalla kannattavuusodotuksissa on pieni positiivinen vire, kun sama osuus vastaajista kuin viime vuonna, 31 prosenttia, arvioi kannattavuutensa kohenevan. Samalla kannattavuuden laskua ennakoii 22 prosenttia (-1 %-yksikkö) ja saldoluku on 9 (+1 yksikkö). Heikoiten kannattavuutensa kehitystä arvioivat Loimaan seudun yrittäjät, joskin edelleen 24 prosenttia (-6 %-yksikköä) vastaajista ennakoii kannattavuutensa paranevan ja 55 prosenttia sen säilyvän ennallaan. Saldoluku 4 (-3 yksikköä) on kuitenkin maakunnan alhaisin tänä vuonna. Myös kannattavuusodotusten saldoluvut ovat siten tänä vuonna positiivisia kaikissa seutukunnissa.

Suurin osuus henkilökuntansa määrän kasvuun uskovia yrittäjiä on Loimaan seudulla, jossa lähes joka viides (18 prosenttia) yrittäjä arvioi henkilöstönsä määrän kasvavan. Samalla vain 4 prosenttia arvioi vähentävänsä henkilöstönsä määrää. Henkilöstön määrän kehitystä kuvaava saldoluku 14 (+9 yksikköä) on maakunnan korkein tänä vuonna. Myös Salon seudulla, Turun seudulla ja Vakka-Suomessa odotukset ovat viimevuotista korkeammat. Vain Turunmaalla henkilöstömäärän kehitys arvioidaan kokonaisuudessaan viimevuotista heikommaksi, vaikka henkilökunnan määrän kasvua ennakoivien osuus on noussut

viime vuodesta. Joka tapauksessa kaikissa seutukunnissa henkilöstömäärän kehitystä kuvaava saldoluku on positiivinen, mikä ennakoii lisää työpaikkoja kaikkiin seutukuntiin. Toiseksi suurimpaan saldolukuun pääsee Vakka-Suomi saldoluvulla 9 (+9 yksikkö). Sen jälkeen tulevat Salon seutu saldoluvulla 8 (+14 yksikköä), Turun seutu saldoluvulla 7 (+5 yksikköä) ja Turunmaa saldoluvulla 2 (-3 yksikköä).

Vieli viime vuonna investointiodotuksia kuvaavat saldoluvut olivat kaikissa seutukunnissa nollassa tai miinuksella. Tänä vuonna tilanne näyttää huomattavasti paremmalta, kun Salon seutua (saldoluku -5) lukuun ottamatta kaikkien muiden seutukuntien saldoluvut ovat plussalla. Korkeimmalla investointiodotukset ovat Turunmaalla, jossa saldoluku on 13. Suurin nousu on Vakka-Suomessa, jossa saldoluku on noussut 22 yksikköä ja on tänä vuonna nolla. Turun seudulla ja Loimaan seudulla saldoluku on 3. Suurin osuus investointiaikeissa olevia yrittäjiä on Turunmaalla, 28 prosenttia (+13 %-yksikköä) ja Loimaan seudulla 22 prosenttia (+5 %-yksikköä). Kaikissa seutukunnissa niitä, jotka arvioivat investointiansä säilyvän ennallaan, on reilusti yli puolet vastaajista. Investointiodotusten saldoluvut ennakoivat siis muutaman vuoden tauon jälkeen kasvua Varsinais-Suomen investointien kokonaismäärään.

2.3. Odotukset Turun alueen kunnissa ovat korkealla

Turun ja sen suurimpien naapurikuntien kuntakohtaiset tulokset purettiin nyt erikseen kymmenennen kerran. Turun rinnalla talousalueen sisäisessä tarkastelussa ovat mukana Kaarinan, Liedon, Naantalien ja Raision yrittäjien talousodotukset.

Yrittäjät Turun alueen kunnissa ovat tänä vuonna selvästi viimevuotista toiveikkaampia talousodotuksissaan. Lähes kaikki arviot ovat nousseet viime vuodesta ja vain Turun investointien määrän saldoluku on miinuksella. Muilta osin kaikki saldoluvut ovat positiivisia.

Raisiolaisyrittäjillä on vahvin usko liikevaihdon kasvuun, kun peräti 56 prosenttia (+18 %-yksikköä) vastaajista ennakoii liikevaihtonsa kasvavan ja 8 prosenttia (-14 %-yksikköä) arvioi sen laskevan. Liikevaihto-odotusten saldoluku on huikeat 48 (+32 yksikköä). Toiseksi suurin osuus liikevaihdon kasvuun uskovia yrittäjiä on Turussa, jossa 46 prosenttia (+5 %-yksikköä) arvioi liikevaihtonsa kasvavan. Kokonaisuudessaan tilanne on Turkua parempi Naantalissa, jossa 43 prosenttia (+8 %-yksikköä) ennakoii liikevaihtonsa kasvavan, mutta liikevaihdon laskua ennakoivien osuus on Turkua alhaisempi. Naantalien liikevaihto-odotusten saldoluku on 35 ja Turun 31. Lieto ja Kaarina jäävät liikevaihto-odotuksissaan Turun seudun keskiarvon alapuolelle, vaikka molemmissa liikevaihto-odotusten saldoluku on noussut viime vuodesta. Liedossa liikevaihdon kasvuun uskovia yrittäjiä on 43 prosenttia (+5 %-yksikköä) Maakuntaennusteen vastaajista ja liikevaihdon laskua ennakoivia 17 prosenttia (+2 %-yksikköä). Kaarinassa liikevaihdon kasvua ennakoivien yrittäjien osuus on laskenut 39 prosenttiin (-3 %-yksikköä) ja liikevaihdon laskua ennakoivien osuus on niin ikään laskenut 4 %-yksikköä, joten Kaarinan liikevaihto-odotusten saldoluku on noussut yhdellä

yksiköllä. Liedossa liikevaihto-odotusten saldoluku on 26 ja Kaarinassa 25.

Kaarinaa lukuun ottamatta Turun alueen kuntien yritysten kannattavuusodotukset ovat nousseet viime vuodesta. Myönteisimmät odotukset ovat naantalilaisilla yrittäjillä, joista 43 prosenttia (+17 %-yksikköä) arvioi kannattavuutensa paranevan ja kannattavuusodotusten saldoluku on noussut 18 yksiköllä saldolukuun 27. Turussa kannattavuuden kasvua ennakoivat 38 prosenttia (+7 %-yksikköä) yrittäjästä ja saldoluku on 19 (+10 yksikköä). Raisiossa 32 prosenttia (+6 %-yksikköä) ja Liedossa 31 prosenttia (+8 %-yksikköä) ennakoivat kannattavuutensa paranevan. Kannattavuusodotukset ovat kokonaisuudessaan nousseet eniten Liedossa, jossa saldoluku 17 on noussut 21 yksiköllä viime vuodesta. Raision kannattavuusodotusten saldoluku on 12 (+7 yksikköä) ja Kaarinan 8 (-4 yksikköä).

Myös työllistämismahdollisuuksissaan Turun alueen yrittäjien arviot näyttävät pääosin reilusti viime vuotta paremmilta. Liedossa 23 prosenttia (+13 %-yksikköä) arvioi lisäävänsä henkilöstönsä määrää ja Liedon viime vuonna negatiivinen henkilöstön määrää kuvaava saldoluku on noussut 21 yksiköllä saldolukuun 14. Kaarinassa henkilöstön lisäystä ennakoivia yrittäjiä on noin viidennes (19 %), Naantalissa 16 prosenttia (+12 %-yksikköä), Raisiossa 15 prosenttia (-1 %-yksikkö) ja Turussa 15 prosenttia (-2 %-yksikköä). Raision ja Turun henkilöstöodotusten saldolut ovat pudonneet yhdellä yksiköllä ja muissa Turun alueen kunnissa nousseet reippaasti. Kaikissa Turun alueen kunnissa saldolut ovat kuitenkin positiivisia.

Turun alueen kunnissa investointiodotukset ovat selvästi viimevuotista paremmat. Kun viime vuonna vain yhdessä kunnassa, Naantalissa, investointiodotusten saldoluku oli plussalla, on saldoluku tänä vuonna enää yhdessä kunnassa, Turussa, miinuksella. Kaikissa kunnissa saldolut ovat nousseet viime vuodesta. Myönteisimmät investointiodotukset ovat Naantalissa, jossa 30 prosenttia (+4 %-yksikköä) arvioi investointiansa kasvavan tänä vuonna ja samalla investointien vähenemistä ennakoivia on enää 5 prosenttia (-12 %-yksikköä) ja investointiodotusten saldoluku on 25 (+16 yksikköä). Kaarinassa investointien kasvua ennakoivat 28 prosenttia (+7 %-yksikköä) vastaajista ja investointiodotusten saldoluku on 15 (+20 yksikköä). Liedossa investointien määrässä kasvua ennakoivat 23 prosenttia (+10 %-yksikköä) vastaajista ja investointiodotusten saldoluku on noussut 28 yksiköllä saldolukuun 6. Raisiossa ja Turussa 17 prosenttia vastaajista odottaa investointiansa kasvavan. Turussa investointien laskua ennakoivat kuitenkin 18 prosenttia (-4 %-yksikköä) vastaajista ja saldoluku on -1 (+5 yksikköä). Raisiossa investointien laskua ennakoivien osuus on laskenut 15 prosenttiin (-7 %-yksikköä) ja investointiodotusten saldoluku on tänä vuonna 2 (+7 yksikköä).

2.4. Loimaalaisyrittäjät luottavaisimpia alkaneeseen vuoteen

Yli 30 vastausta keränneissä Turun seudun ulkopuolisissa kunnissa eli Salossa, Uudessakaupungissa, Paraisilla ja Loimaalla, suurimmat liikevaihdon kasvuodotukset ovat tänä vuonna Loi-

maalla, jossa 42 prosenttia (+12 %-yksikköä) kyselyyn vastanneista yrittäjästä arvioi liikevaihtonsa kasvavan. Heikoimmat odotukset neljän kunnan vertailussa ovat Paraisilla, mutta sieläkin 36 prosenttia (-10 %-yksikköä) vastaajista ennakoivat liikevaihtonsa kasvavan. Salossa 41 prosenttia (-2 %-yksikköä) ja Uudessakaupungissa 38 (+5 %-yksikköä) prosenttia ennakoivat liikevaihtonsa kasvavan.

Hyvät liikevaihto-odotukset eivät heijastu loimaalaisten yrittäjien kannattavuuden kasvuodotuksiin, vaan Loimaalla ne ovat neljän kunnan vertailun alhaisimmat, kun 21 prosenttia (-9 %-yksikköä) vastaajista ennakoivat kannattavuuden kasvua. Salossa on suurin osuus niitä, jotka odottavat kannattavuutensa kasvavan, kun 33 prosenttia (-3 %-yksikköä) vastanneista yrittäjästä ennakoivat kannattavuutensa kasvavan. Uudessakaupungissa kannattavuuden kasvua ennakoivat 31 prosenttia (+7 %-yksikköä) ja kannattavuusodotusten saldoluku on näistä neljästä kunnasta korkein eli 14 (+17 yksikköä). Paraisilla kannattavuuden kasvuun uskoivat 30 prosenttia (-3 %-yksikköä) vastaajista.

Henkilökunnan määrän kasvuodotusten ja investointiodotusten suhteen loimaalaisyrittäjät ovat näistä neljästä kunnasta luottavaisimmilla mielillä. Loimaalla 21 prosenttia (+14 %-yksikköä) arvioi henkilöstönsä määrän kasvavan ja nolla prosenttia vastaajista ennakoivat henkilöstövähennyksiä. Salossa ja Uudessakaupungissa henkilöstöodotukset ovat niin ikään viimevuotista paremmat. Paraisilla tilanne on henkilöstöodotusten suhteen heikoin ja henkilöstöodotusten saldoluku on painunut miinukselle (-4).

Turun seudun ulkopuolella yli 30 vastausta keränneistä kunnista investointiodotukset ovat korkeimmat niin ikään Loimaalla, jossa 30 prosenttia (+9 %-yksikköä) vastanneista yrittäjästä arvelee investointiansa kasvavan ja 15 prosenttia (-1 %-yksikkö) ennakoivat niiden vähenevän. Loimaalla investointiodotusten saldoluku 15 (+10 yksikköä) on selvästi maakunnan investointiodotusten keskiarvoa (3) korkeammalla. Myös Paraisilla ja Uudessakaupungissa investointiodotukset ovat parantuneet viime vuodesta. Paraisilla investointiodotusten saldoluku on 11 (+11 yksikköä) ja Uudessakaupungissa -7 (+13 yksikköä). Salossa investointiodotukset ovat laskeneet viime vuodesta ja saldoluku on -7, laskua 9 yksikköä viime vuoteen verrattuna.

2.5. Kasvuodotukset kohentuneet lähes kaikilla toimialoilla

Viime vuonna toimialavertailussa useiden toimialojen kasvuodotukset olivat monilla mittareilla mitattuina negatiivisia. Täna vuonna kaikkien toimialojen kasvuodotukset ovat liikevaihdon, kannattavuuden ja henkilöstön määrän kasvulla mitattuna positiivisia. Myös investointiodotuksissaan positiivisissa tunnelmissa ovat kaikki muut toimialat paitsi maa-, kala- ja riistatalous. Tietotekniikka-ala, jonka kasvuodotukset ovat edelleen hyvät, on ainoa toimiala, jolla kaikki kasvuodotukset ovat laskeneet viime vuoteen verrattuna. Seitsemästä toimialasta neljällä, kuljetus, maa-, kala- ja riistatalous, palvelut ja rakentamisen, kasvuodotukset ovat nousseet kaikilla mittareilla mitattuna viime vuodesta.

Liikevaihtonsa kasvuun uskovia yrittäjiä on suurin osuus

tänä vuonna viimevuotiseen tapaan tietotekniikka-alalla, jossa 46 prosenttia (-8 %-yksikköä) arvioi liikevaihtonsa kasvavan. Myös liikevaihto-odotusten saldoluvulla mitattuna tietotekniikka-ala on tänäkin vuonna muita edellä saldoluvulla 34, joskin se on toimialoista kaupan alan lisäksi ainoa, jolla liikevaihto-odotusten saldoluku on laskenut viime vuoteen verrattuna. Erittäin hyvältä liikevaihto-odotukset näyttävät myös teollisuudessa, jossa 45 prosenttia (+2 %-yksikköä) vastaajista ennakoivat liikevaihtonsa kasvavan ja liikevaihdon laskua ennakoivien osuus on pudonnut 14 prosenttiin (-6 %-yksikköä) ja saldoluku 31 on toimialavertailun toiseksi korkein. Myös palveluissa ja kaupan alalla liikevaihdon kasvua ennakoivien yrittäjien osuus on suuri, kun molemmissa 44 prosenttia yrittäjästä ennakoivat liikevaihtonsa kasvavan. Samanaikaisesti liikevaihdon laskua ennakoivien yrittäjien osuus on kuitenkin kaupan alalla kasvanut ja odotukset ovat kokonaisuudessaan heikentyneet hieman viime vuodesta saldolukuun 23 (-2 yksikköä). Palvelualojen liikevaihto-odotusten saldoluku on 29 (+6 yksikköä). Eniten odotukset ovat kasvaneet rakennusalalla, jossa 35 prosenttia (+9 %-yksikköä) vastaajista ennakoivat liikevaihtonsa kasvua ja 14 prosenttia (-8 %-yksikköä) ennakoivat liikevaihtonsa laskua. Rakennusalan saldoluku on noussut toimialoista eniten eli 17 yksikköä. Kuljetusalan liikevaihto-odotukset ovat toimialavertailun heikoimmat, vaikka liikevaihto-odotusten saldoluku on noussut 13 yksikköä. Kuljetusalalla 22 prosenttia (-4 %-yksikköä) ennakoivat liikevaihtonsa kasvavan ja 9 prosenttia (-17 %-yksikköä) ennakoivat sen laskevan. Maa-, kala- ja riistataloudessa liikevaihtonsa kasvuun uskoivat edelleen kolmannes ja laskua ennakoivat 15 prosenttia vastaajista. Saldoluku 18 on noussut 5 yksikköä viime vuodesta.

Kannattavuuden kasvua ennakoivia yrittäjiä on tänä vuonna suurin osuus kaupan alalla, kun 37 prosenttia (+9 %-yksikköä) ennakoivat kannattavuutensa kohenevan. Palveluissa kannattavuuden kasvua ennakoivia on toiseksi suurin osuus toimialojen välisessä vertailussa ja kannattavuuden kasvua ennakoivat 35 prosenttia (+4 %-yksikköä) vastaajista. Teollisuudessa 34 prosenttia (-5 %-yksikköä), maa-, kala- ja riistataloudessa 33 prosenttia (+12 %-yksikköä), tietotekniikassa 31 prosenttia (-11 %-yksikköä) ja rakentamisessa 28 prosenttia (+9 %-yksikköä) vastaajista ennakoivat kannattavuutensa paranemista. Kuljetusalalla on tänä vuonna pienin osuus niitä, jotka arvioivat kannattavuutensa kohenevan eli 18 prosenttia, kuten viime vuonnakin. Kannattavuusodotusten saldoluvertailussa toimialojen saldolut ovat nousseet tietotekniikkaa ja teollisuutta lukuun ottamatta. Parhaat kannattavuus-odotuksia kuvaavat saldolut ovat tänä vuonna palveluissa ja teollisuudessa, joissa molemmissa saldoluku on 18 (palvelut +5 ja teollisuus -2 yksikköä). Tietotekniikka-alan saldoluku on tänä vuonna 16 (-14 yksikköä) ja kaupan alan saldoluku 14 (+10 yksikköä). Eniten saldolut ovat nousseet maa-, kala- ja riistataloudessa ja kuljetusalalla, joissa molemmissa saldoluku on noussut 21 yksikköä. Maa-, kala- ja riistatalouden saldoluku on 6 ja kuljetusalojen 2 tänä vuonna. Rakennusalan saldoluku on noussut viimevuotiseen verrattuna toiseksi eniten eli 17 yksikköä, mutta saldoluku 9 on toimialavertailun kolmanneksi heikoin.

Henkilöstömäärän kasvuodotukset näyttävät parhaimmillaan teollisuudessa ja rakentamisessa. Teollisuudessa 23 prosenttia (+4 %-yksikköä) vastaajista ennakoivat henkilöstön kasvua ja

Maakuntaennusteen laadintaan osallistuneiden yritysten profiili:

(Suluissa muutokset prosenttiyksiköissä viime vuoteen verrattuna)

Sijainti:

Turun seutu	60 %	(-3)
Salon seutu	14 %	(+2)
Vakka-Suomi	10 %	
Loimaan seutu	8 %	(-1)
Turunmaa	7 %	(+1)

Toimiala:

Palvelut	47 %	(+2)
Palvelut kuluttajille	21 %	
Palvelut liike-elämälle	23 %	
Palvelut julkishallinnolle	3 %	
Kauppa	14 %	(-1)
Teollisuus	11 %	
Rakentaminen	16 %	(-1)
Kuljetus	6 %	
Maa-, kala- ja riistatalous	3 %	(-1)
Tietotekniikka	3 %	(+1)

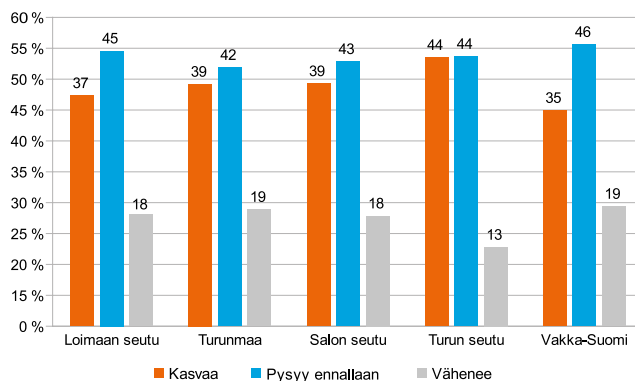
Työntekijämäärä:

Yksinyrittäjät	37 %	(+1)
Erittäin pienet yritykset (2-9)	48 %	(-2)
Pienet yritykset (10-49)	14 %	(+2)
Keskikokoiset ja suuret yritykset (50-)	2 %	

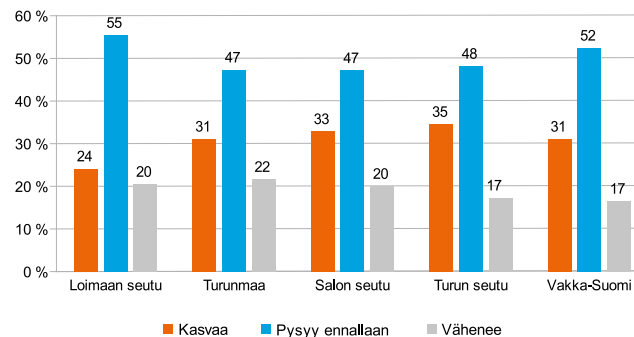
Maakuntaennusteen vastaajien profiileissa on vuosittain vain pieniä muutoksia.

Yritysten odotukset eri seutukunnissa

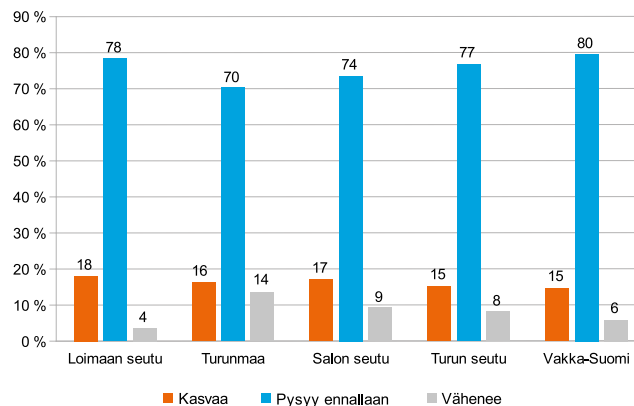
Liikevaihdon odotukset 2016

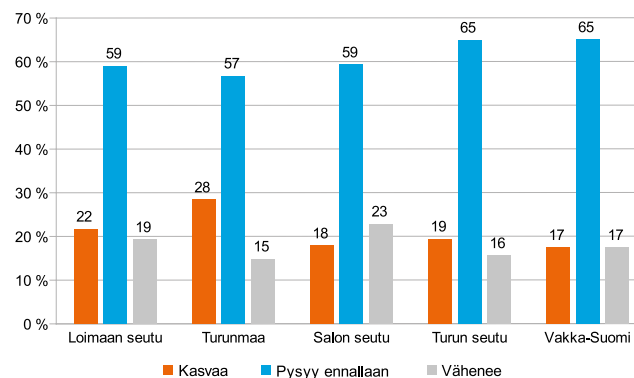
Kannattavuuden odotukset 2016

Henkilökunnan määrä 2016

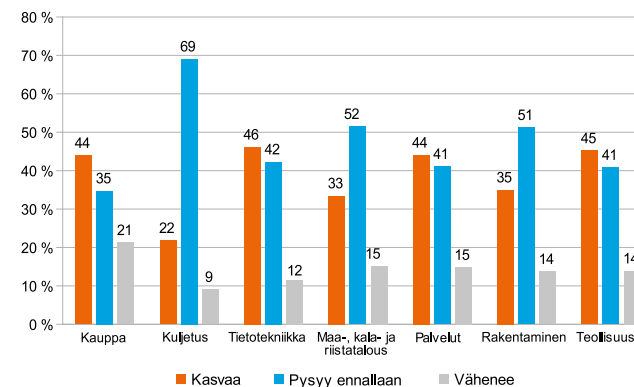

Investointiaikeet 2016

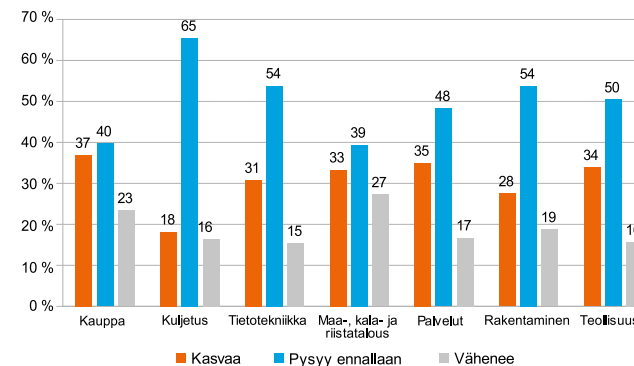

Yritysten odotukset eri toimialoilla

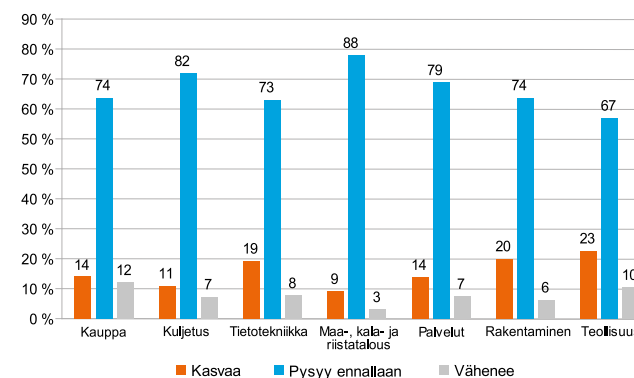
Liikevaihdon odotukset 2016

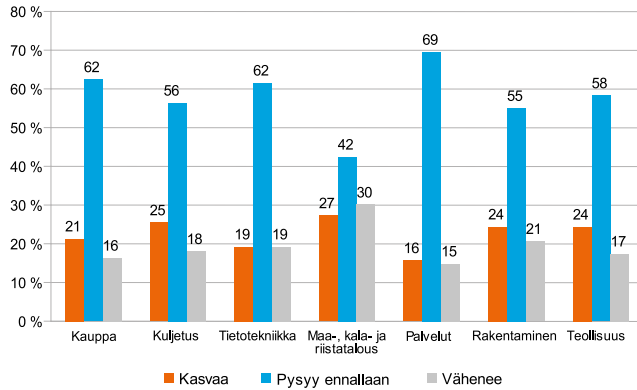
Kannattavuuden odotukset 2016

Henkilökunnan määrä 2016

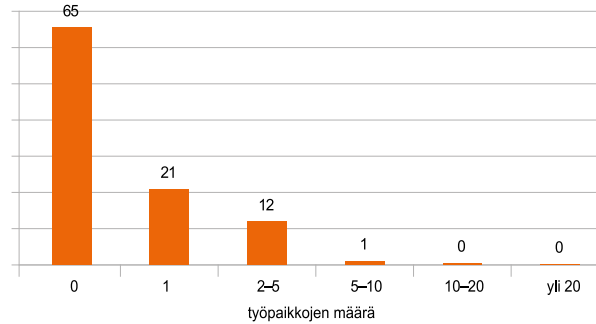

Investointiaikeet 2016

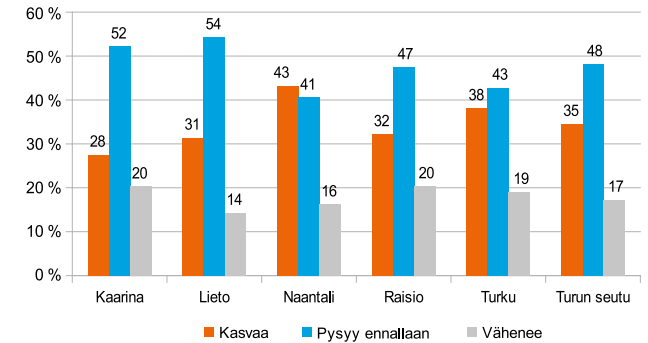

Uudet työpaikat

Kuinka monta uutta työpaikkaa yrityksesi on luonut tai luo vuonna 2015?

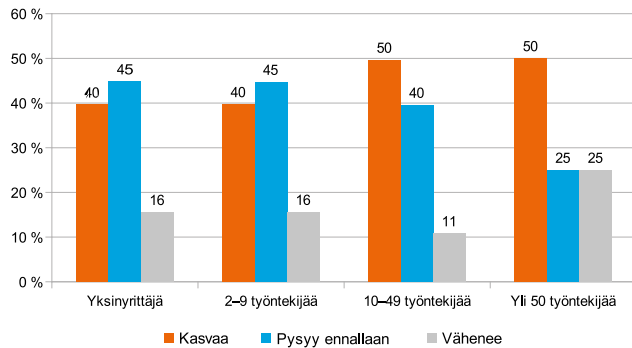

Kannattavuuden odotukset 2016

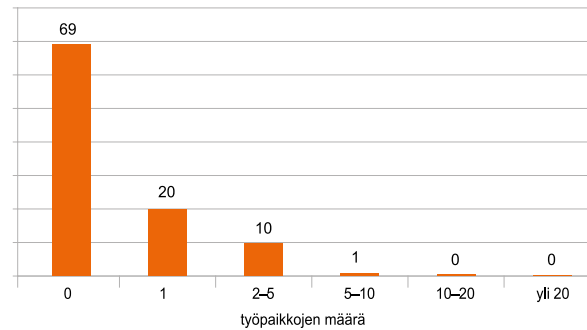

Yritysten odotukset eri kokoluokissa

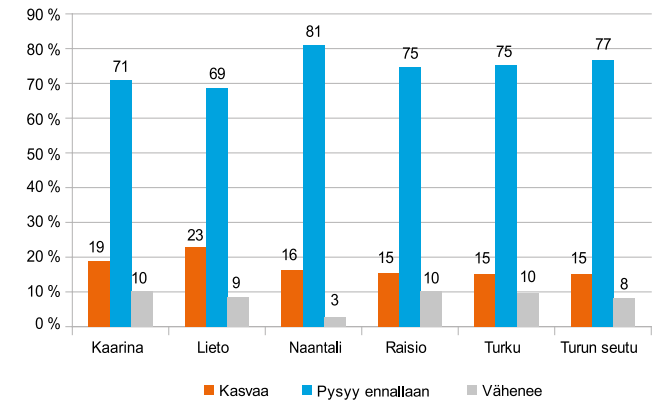
Liikevaihdon odotukset 2016

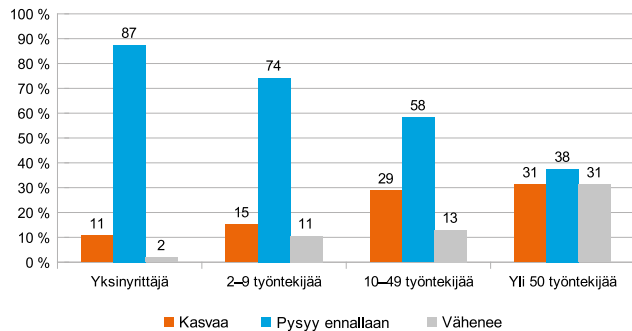
Arvio siitä, kuinka monta uutta työpaikkaa yrityksesi syntyy vuonna 2016?

Henkilökunnan määrä 2016

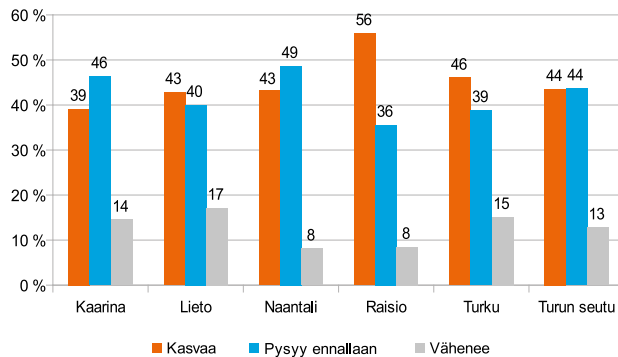

Henkilökunnan määrä 2016

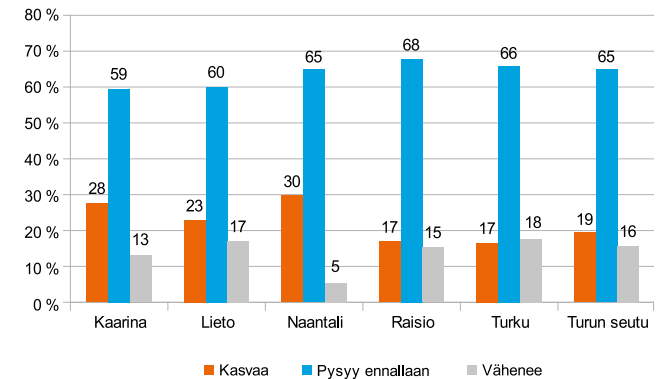

Yritysten odotukset Turun seudulla

Liikevaihdon odotukset 2016

Investointien määrä 2016

rakentamisessa 20 prosenttia (+8 %-yksikköä). Rakennusalan saldoluku 14 on toimialavertailun korkein ja se on myös noussut eniten muihin toimialoihin verrattuna. Teollisuudessa henkilöstöodotusten saldoluku on 12 (+8 yksikköä). Tietotekniikka-alalla edelleen 19 prosenttia, kuten viime vuonna, ennakoit henkilöstönsä kasvavan, mutta henkilöstövähennyksiä ennakoivien osuus on kasvanut ja saldoluku 11 on pudonnut 4 yksikköä viime vuodesta. Maa-, kala- ja riistataloudessa henkilökunnan määrän kasvua ennakoivien osuus on toimialavertailun pienin eli 9 prosenttia, mutta saldoluku 6 on noussut viime vuodesta 8 yksikköä. Myös kaupan alan henkilöstön määrän odotuksia kuvaava saldoluku on noussut 8 yksikköä saldolukuun 2, kun henkilöstömäärän kasvua ennakoit tänä vuonna 14 prosenttia (+4 %-yksikköä) vastaajista ja laskua on 12 prosenttia (-4 %-yksikköä). Myös kuljetusalalla tilanne on viimevuotista parempi, kun 11 prosenttia (+4 %-yksikköä) ennakoit henkilöstönsä kasvavan ja saldoluku on noussut 7 yksikköä saldolukuun 4. Palveluissa henkilöstöodotukset ovat säilyneen lähes ennallaan, kun 14 prosenttia (+1 %-yksikköä) ennakoit henkilöstön kasvua ja yhtä suuri osuus kuin viime vuonna, 7 prosenttia, ennakoit henkilöstövähennyksiä.

Investointiodotukset ovat muilla toimialoilla paitsi tietotekniikka-alalla parantuneet viime vuodesta. Maa-, kala- ja riistataloutta lukuun ottamatta muiden toimialojen saldoluvut ovat positiivisia, kun viime vuonna vain tietotekniikka-ala oli plussalla (4). Tietotekniikka-alan saldoluku on tänä vuonna 0 (-4 yksikköä). Vaikka maa-, kala- ja riistatalous on ainoa, jolla investointiodotusten saldoluku on miinuksella (-3), on tällä toimialalla suurin osuus, 27 prosenttia (+6 %-yksikköä), niitä, jotka uskovat investointiensa kasvavan. Kuljetusalalla investointiodotukset ovat kokonaisuudessaan parhaimmat, kun neljännestä (+3 %-yksikköä) ennakoit investointien kasvua ja investointiodotusten saldoluku 7 on yhdessä teollisuuden kanssa toimialavertailun korkein. Teollisuudessa ja rakennusalalla molemmissa 24 prosenttia vastaajista ennakoit investointiensa kasvavan. Rakennusalalla saldoluku on noussut toimialavertailussa eniten eli 19 yksikköä ja on tänä vuonna 3. Kaupan alalla reilu viidennes (21 %) ennakoit investointiensa kasvavan ja tietotekniikka-alalla vajaa viidennes (19 %). Kaupan alan investointiodotukset ovat parantuneet merkittävästi viime vuodesta, kun saldoluku on 5 (+13 yksikköä). Myös palvelualoilla investointiodotukset ovat viimevuotista paremmat, kun 16 prosenttia eli sama osuus kuin viime vuonna ennakoit investointien kasvua ja 15 prosenttia (-4 %-yksikköä) ennakoit investointiensa vähenevän.

2.6. Työpaikat syntyvät tänä vuonna pienemmän kokoluokan pk-yrityksiin

Positiivisimmissa tunnelmissa liikevaihto-odotuksissaan ovat tänä vuonna 10–49 henkilöä työllistävät yritykset. Liikevaihdon kasvuodotukset ovat kohentuneet kaikissa muissa yrityskokoluokissa paitsi yli 50 henkilöä työllistävissä yrityksissä. Kaikissa yrityskokoluokissa on edelleen vähintään puolet enemmän niitä, jotka uskovat liikevaihdon kasvuun kuin niitä, jotka ennakoivat liikevaihdon laskua.

Puolet 10–49 henkilöä työllistävistä yrityksistä ennakoit

Maakuntaennusteen tulosten pohjalta liikevaihtonsa kasvavan tänä vuonna eli 4 %-yksikköä enemmän kuin viime vuonna ja peräti 90 prosenttia tämän yrityskokoluokan vastaajista arvioit liikevaihtonsa säilyvän vähintään ennallaan. Yli 50 henkilöä työllistävissä yrityksissä niin ikään puolet (-17 %-yksikköä) uskoit edelleen liikevaihtonsa kasvavan, mutta liikevaihdon laskua ennakoivien osuus on noussut neljännekseen (+15 %-yksikköä). Yksinyrittäjät ja 2–9 henkilöä työllistävät yritykset näkevät liikevaihto-odotuksensa hyvin samanlaisina eli molemmissa yrityskokoluokissa liikevaihtonsa kasvuun uskovia yrittäjiä on 40 prosenttia ja liikevaihdon laskua ennakoivia yrittäjiä 16 prosenttia. Molemmissa liikevaihto-odotusten saldoluku on noussut, yksinyrittäjissä 7 yksikköä ja 2–9 henkilöä työllistävissä yrityksissä 8 yksikköä.

Myös työllistämismahdollisuuksiensa osalta toiveikkaimpia ovat 10–49 henkilöä työllistävät yritykset, joista 29 prosenttia (+5 %-yksikköä) ennakoit lisäävänsä ja 13 prosenttia (-9 %-yksikköä) ennakoit vähentävänsä henkilöstöään. Yli 50 henkilöä työllistävissä yrityksissä tilanne on kaksijakoinen, kun 31 prosenttia tämän kokoluokan yrityksistä ennakoit lisäävänsä ja sama osuus vähentävänsä henkilöstöään. Tämän kokoluokan yrityksissä ei siten kokonaisuudessa voida Maakuntaennusteen vastausten pohjalta odottaa syntyvän uusia työpaikkoja, mutta edelleen 69 prosenttia tämän kokoluokan yrityksistä ennakoit henkilöstönsä säilyvän vähintään ennallaan. Sekä yksinyrittäjät että 2–9 henkilöä työllistävät yritykset näkevät työllistämismahdollisuutensa viimevuotista parempina. Yksinyrittäjistä 11 prosenttia (+3 %-yksikköä) arvioit lisäävänsä henkilökuntansa määrää ja 2 prosenttia (-1 %-yksikkö) vähentävänsä sitä. Kokoluokassa 2–9 henkilöä työllistävät yritykset 15 prosenttia (+3 %-yksikköä) ilmoittaa odottavansa henkilökunnan määrän kasvua ja 11 prosenttia (-1 %-yksikkö) sen vähenemistä. Viime vuonna tässä yrityskokoluokassa saldoluku oli nolla, mutta tänä vuonna se on 4, mikä enteilee työpaikkojen kokonaismäärän lisäystä myös 2–9 henkilöä työllistävissä yrityksissä.

2.7. Jo lähes viidennes yksinyrittäjistä arvioit palkkaavansa ensimmäisen työntekijänsä

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteessa kysyttiin nyt kymmentä kertaa yrittäjien arvioita uusien työpaikkojen syntymisestä. Kyselyssä yrittäjiä pyydyttiin arvioimaan, kuinka monta uutta työpaikkaa yritys on luonut vuonna 2015 ja kuinka monta uutta työpaikkaa yritykseen arvioidaan syntyvän vuonna 2016. Vastausvaihtoehdot olivat: 0, 1, 2–5, 5–10, 10–20 tai yli 20 työpaikkaa. Tältä pohjalta on syntynyt Maakuntaennusteen arvio Varsinais-Suomeen keskimäärin syntyvistä uusista työpaikoista.

Kyselyyn vastanneet yrittäjät ilmoittivat perustaneensa viime vuonna keskimäärin 823 uutta työpaikkaa eli keskimäärin 113 työpaikkaa enemmän kuin he arvioivat perustavansa vuoden 2015 Maakuntaennusteessa. Vuonna 2016 yrittäjät arvioivat luovansa keskimäärin 704 uutta työpaikkaa.

Vastaajista 35 prosenttia eli 346 yrittäjää ilmoittaa, että hänen edustamansa yritys on luonut vähintään yhden uuden työpaikan vuonna 2015. Näistä yrityksistä 60 prosenttia eli 209 yritystä oli viime vuonna työllistänyt yhden uuden henkilön.

Vuotta aiemmin, vuoden 2015 Maakuntaennusteessa, 27 prosenttia yrittäjistä ennakoit luovansa vähintään yhden uuden työpaikan vuonna 2015. Siten Varsinais-Suomeen syntyikin Maakuntaennusteen vastausten perusteella vuonna 2015 enemmän työpaikkoja kuin mitä pk-yrittäjät ennakoivat vuotta aiemmin.

Yhden uuden työpaikan luoneista yrityksistä 19 prosenttia on yksinyrittäjiä, suurin osa eli 60 prosenttia 2–9 henkilöä työllistäviä yrityksiä ja loput tätä suurempia yrityksiä.

Vähintään yhden uuden työpaikan luoneista yrityksistä 15 prosenttia on yksinyrittäjiä, 53 prosenttia 2–9 henkilöä työllistäviä yrityksiä, 28 prosenttia 10–49 henkilöä työllistäviä yrityksiä ja loput tätä suurempia yrityksiä.

Vuonna 2016 vähintään yhden uuden työpaikan ennakoit luovansa 31 prosenttia eli 311 vastaajayritystä. Näistä 200 yritystä eli 64 prosenttia ilmoittaa luovansa yhden uuden työpaikan.

Vähintään yhden uuden työpaikan luovista yrityksistä puolet on 2–9 henkilöä työllistäviä yrityksiä ja 21 prosenttia yksinyrittäjiä.

Kaikkia yksinyrittäjistä 18 prosenttia (viime vuonna 14 prosenttia) ilmoittaa luovansa vähintään yhden uuden työpaikan vuonna 2016 eli palkkaavansa ensimmäisen työntekijänsä. Näistä 74 prosenttia ilmoittaa palkkaavansa yhden uuden työntekijän.

Kokoluokassa 10–49 henkilöä työllistävät yritykset vastaajista yli puolet, 51 %, ennakoit luovansa enintään viisi uutta työpaikkaa vuonna 2016. Kokoluokassa yli 50 henkilöä työllistävät yritykset vastaajista 38 prosenttia (-5 %-yksikköä) arvioit, ettei heidän yrityksissään synny uusia työpaikkoja ja 50 prosenttia (+21 %-yksikköä) arvioit luovansa 1–10 työpaikkaa. Yli kymmenen uutta työpaikkaa arvioit luovansa noin joka kymmenes (12 %) yli 50 henkilöä työllistävä yritys vuonna 2016.

Vähintään yhden uuden työpaikan luomiseen uskovia yrittäjiä on tänä vuonna suurin osuus Turun seudulla, jossa 32 prosenttia (+5 %-yksikköä) vastaajista arvioit luovansa tänä vuonna vähintään yhden uuden työpaikan. Loimaan seudulla 31 prosenttia (+8 %-yksikköä), Turunmaalla 30 prosenttia (+7 %-yksikköä), Salon seudulla 29 prosenttia kuten viime vuonna ja Vakka-Suomessa 27 prosenttia (+4 %-yksikköä) vastaajista arvioit luovansa vähintään yhden uuden työpaikan tänä vuonna.

Kuntaakohtaisesti tarkasteltuna Turun alueella positiivisimmat työllistämisenäkymät ovat Raisiossa, jossa 42 prosenttia ja Kaarinassa, jossa 36 prosenttia yrittäjistä arvioit luovansa vähintään yhden uuden työpaikan.

Toimialoiltaan tarkasteltuna niiden yritysten osuus, jotka ilmoittavat työllistäneensä vähintään yhden uuden henkilön vuonna 2015, on suurin kuljetusalalla, jossa 47 prosenttia vastaajista ilmoitti luoneensa vähintään yhden uuden työpaikan. Teollisuudessa vähintään yhden uuden työpaikan kertoi luoneensa 42 prosenttia vastaajayrityksistä. Rakennusalalla 40 prosenttia, tietotekniikka-alalla 39 prosenttia sekä maa-, kala- ja riistataloudessa 30 prosenttia. Palvelualoilla 31 prosenttia ja kaupan alalla 29 prosenttia ilmoitti luoneensa vähintään yhden uuden työpaikan.

Niiden yritysten osuus, jotka ennakoivat luovansa vähintään yhden uuden työpaikan tänä vuonna, on suurin teollisuudessa. Täna vuonna 47 prosenttia teollisuudessa toimivista yrittäjistä uskoit luovansa vähintään yhden uuden työpaikan yritykseen.

sä. Rakennusallalla 40 prosenttia vastaajista arvioi luovansa vähintään yhden uuden työpaikan, tietotekniikka-alalla, kuljetusalalla ja maa-, kala- ja riistataloudessa noin joka kolmas yritys sekä kaupan alalla ja palveluissa noin joka neljäs yritys arvioi työllistävänsä vähintään yhden uuden henkilön yritykseensä.

Maakuntaennusteeseen vastanneiden pk-yrittäjien yrityksissä syntyy parhaimmillaan tänä vuonna keskimäärin 704 uutta työpaikkaa. Vastaajayritykset edustavat 12,5 prosenttia kaikista Varsinais-Suomen Yrittäjien jäsenyrityksistä. Jos Maakuntaennusteen vastausten mukainen kehitys toteutuisi kaikissa varsinaissuomalaisissa yrityksissä, tarkoittaisi tämä edelleen parhaimmillaan jopa tuhansia uusia työpaikkoja Varsinais-Suomeen vuonna 2016. Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen kyselyn tämän vuoden tulokset vahvistavat aiempien vuosien tuloksia siitä, että pk-yritysten rooli työllistäjänä ja uusien työpaikkojen luoja on keskeinen Varsinais-Suomessa.

3. RAHOITUSOSA

3.1. Reilu kolmannes investoijista tarvitsee lainarahaa

Maakuntaennusteen rahoitusosassa seurataan vuosittain yritysten ulkoisen rahoituksen tarvetta ja sitä, miten yritykset suunnittelevat rahoittavansa mahdolliset investointinsa.

Tänä vuonna 63 prosenttia (-1 %-yksikkö viime vuodesta) niistä yrittäjistä, jotka suunnittelevat investointeja, arvioi hoitavansa yrityksensä investoinnit omalla tulorahoituksella.

Lainarahaa arvioi tarvitsevänsä investointeihinsa 34 prosenttia (-1 %-yksikkö), osakepääoman korotusta harkitsee 1 prosentti (+1 %-yksikkö) ja 2 prosenttia (+1 %-yksikkö) vastaajista ilmoittaa rahoittavansa investointinsa muulla tavalla. Muulla tavalla investointiensa rahoituksen hoitavat ilmoittavat käyttävänsä osamaksu-, joukko-, leasing- tai investointirahoitusta sekä erilaisten rahoitusmuotojen yhdistelmiä.

3.2. Pankki on yrittäjän tärkein ulkoinen rahoittaja

Ulkoisen rahoituksen tarve on viimevuotisella tasolla, kun viidennes (20 %) yrityksistä ilmoittaa tarvitsevänsä ulkoista rahoitusta ja 80 prosenttia (-1 %-yksikköä) arvioi selviävänsä ilman ulkoista rahoitusta.

Varsinaissuomalaisien yritysten tärkein ulkoinen rahoittaja on edelleen pankki. Ulkoista rahoitusta tarvitsevista yrittäjistä 58 prosenttia (-5 %-yksikköä) arvioi ottavansa tänä vuonna pankkiluottoa.

Muun rahoitusyhtiön puoleen arvioi kääntyvänsä 15 prosenttia (-1 %-yksikkö) ulkoista rahoitusta tarvitsevista yrityksistä, Finnveran luottoa tai takausta arvioi käyttävänsä 12 prosenttia (+1 %-yksikkö) ulkoista rahoitusta tarvitsevista yrittäjistä ja 9 prosenttia (+4 %-yksikköä) arvioi tarvitsevänsä ulkopuolista pääomasijoittajaa. Muuta luottoa arvioi käyttävänsä 6 prosenttia (+1 %-yksikkö) vastaajista, eikä kaikissa näissä tapauksissa rahoituslähde ole vielä selvillä.

3.3. Puolet vastaajista luottaa Osuuspankkiin tärkeimpänä pankkikumppanina

Osuuspankin asema varsinaissuomalaisten yrittäjien pankkikumppanina on vahva. Maakuntaennusteen tulokset osoittavat jälleen, että selvästi tärkein pankkikumppani varsinaissuomalaisille yrittäjille on Osuuspankki. Tänä vuonna viimevuotiseen tapaan puolet (50 %) vastaajista ilmoitti Osuuspankin ensisijaiseksi pankkikumppaniksi.

Muiden pankkikumppanien asema on säilynyt niin ikään aiemmista vuosista varsin samana, kun toiseksi suosituimmaksi pankkikumppaniksi yrittäjät ilmoittavat Nordean (22 % vastaajista) ja kolmanneksi suosituimmaksi Säästöpankin (12 % vastaajista).

Seuraavaksi tärkeimmäksi ensisijaiseksi pankkikumppaniksi yrittäjät ilmoittavat tänä vuonna POP Pankin (4 % vastaajista), Danske Bankin (4 % vastaajista) ja Aktian (3 % vastaajista).

Handelsbanken ja Ålandsbanken ilmoittaa kumpaakin käyttävänsä ensisijaisena pankkinaan 2 prosenttia vastaajista sekä S-Pankkia/LähiTapiolaa 1 prosentti vastaajista.

3.4 Henkilökohtaisuus on tärkeää yrittäjille sekä pankki- että vakuutuspalveluissa

Yrittäjiä pyydetään vuosittain arvioimaan niitä tekijöitä, joita he arvostavat pankkikumppanin valinnassa. Tänä vuonna yrittäjil-

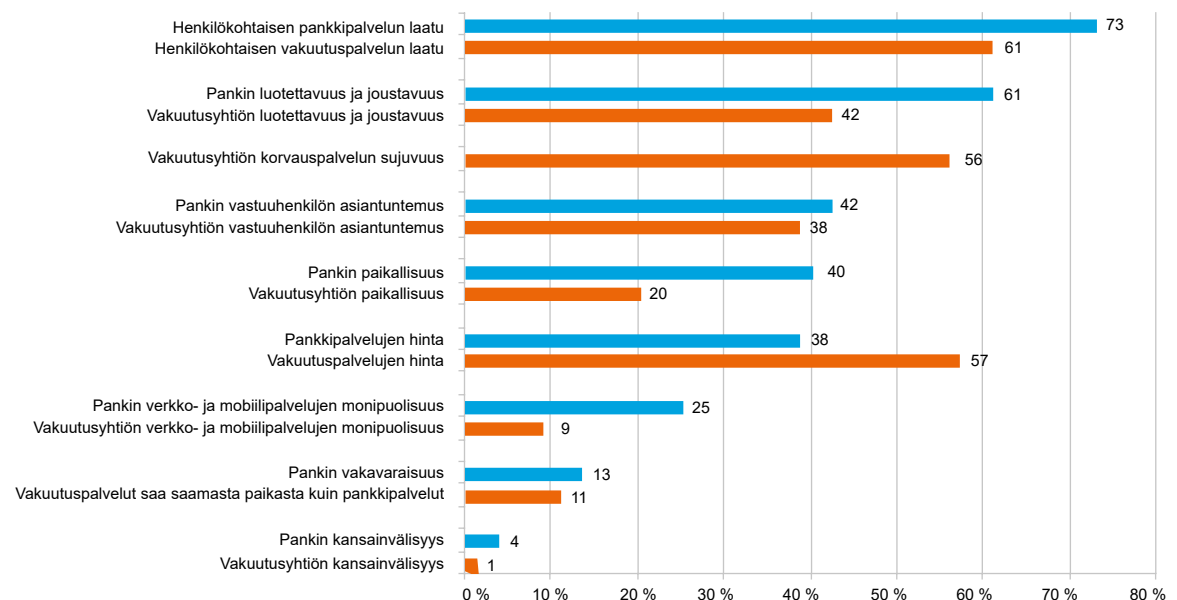
tä kysyttiin toista kertaa heidän vahinkovakuutusyhtiökumppanin valintaan vaikuttavia tekijöitä.

Yrittäjiä pyydettiin Maakuntaennusteen kyselyssä nimeämään kolme tärkeintä tekijää pankkikumppanin valinnassa. Pankkikumppanin valintaan vaikuttavien tärkeimpien tekijöiden järjestys on tänä vuonna sama kuin se oli viime vuonna. Pankkikumppanin valinnassa yrittäjät arvostavat vuosi toisensa jälkeen eniten henkilökohtaisen palvelun laatua. Henkilökohtaisen palvelun laadun tärkeimmäksi tekijäksi nimeää 73 prosenttia (+1 %-yksikkö) vastaajista. Tämän lisäksi selvästi muita tärkeämpänä pidetään pankin luotettavuutta ja joustavuutta, jonka tärkeimmäksi tekijäksi ilmoittaa 61 prosenttia (-1 %-yksikkö) vastaajista. Seuraavaksi tärkeimmiksi tekijöiksi yrittäjät listaavat vastuuhenkilön asiantuntemuksen (42 % vastaajista), pankin paikallisuuden (40 % vastaajista) ja palvelujen hinnan (38 % vastaajista).

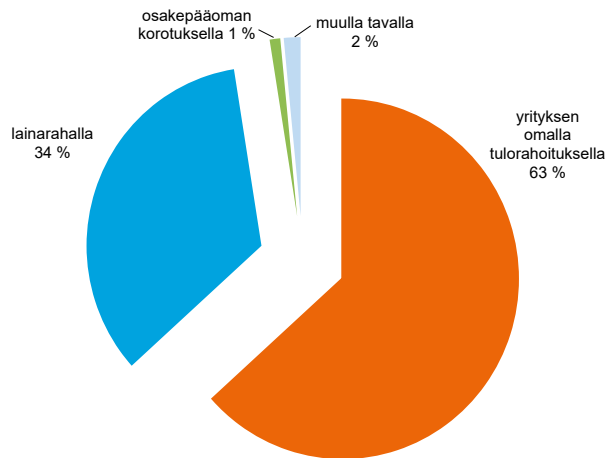
Vähiten merkittävimmät kolme tekijää pankkikumppanin valinnassa ovat verkko- ja mobiilipalvelujen monipuolisuus, jota yhtenä kolmesta tärkeimmästä tekijästä pitää 25 prosenttia vastaajista, pankin vakavaraisuus (13 % vastaajista) ja pankin kansainvälisyys (4 % vastaajista).

Myös vahinkovakuutusyhtiön valinnassa korostui henkilökohtaisen palvelun laatu, kun viimevuotiseen tapaan 61 prosenttia vastaajista pitää sitä kolmen tärkeimmän valintakriteerin joukossa. Toiseksi tärkeimmäksi tekijäksi nousee palvelun hinta, jonka nimeää yhdeksi kolmesta tärkeimmästä tekijästä 57 prosenttia vastaajista ja lähes yhtä suuri osuus, 56 prosent-

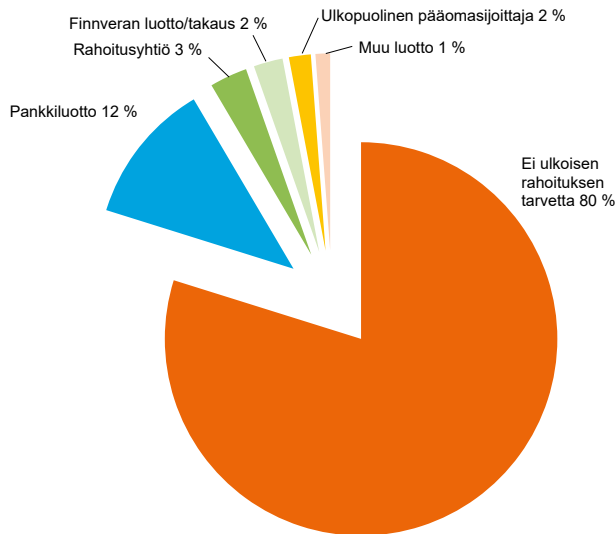
Tärkeimmät tekijät pankki- ja vahinkovakuutusyhtiökumppanin valinnassa

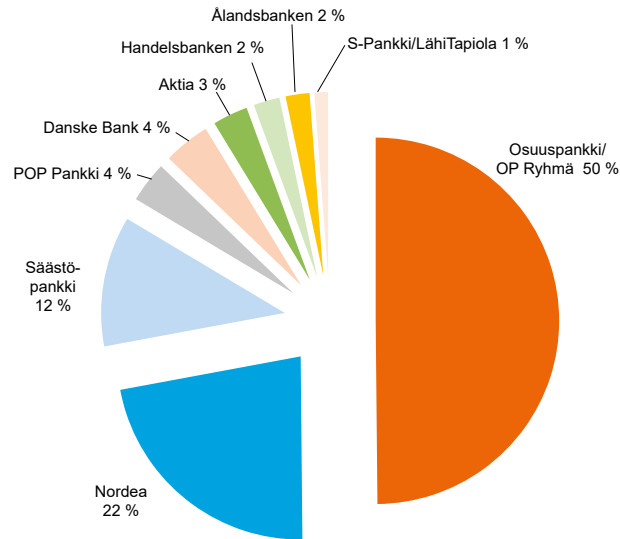
Jos yrityksesi investoi, rahoitus hoidetaan...

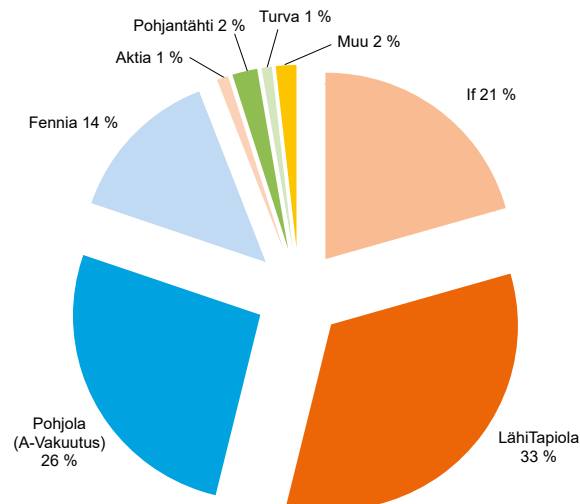
Ulkoisen rahoituksen tarve 2016

Yrityksen ensisijaisesti käyttämä pankkiryhmä

Yrityksen ensisijaisesti käyttämä vahinkovakuutusyhtiö

tia, pitää korvauspalvelujen sujuvuutta kolmen tärkeimmän vahinkovakuutusyhtiön valintaan vaikuttavan tekijän joukossa.

Vakuutusyhtiön luotettavuuden ja joustavuuden nimeää yhdeksi kolmesta tärkeimmäksi vahinkovakuutusyhtiön valintaan vaikuttavaksi tekijäksi 42 prosenttia vastaajista ja vastuuhenkilön asiantuntemuksen 38 prosenttia vastaajista.

Vakuutusyhtiön paikallisuus (20 % vastaajista), vakuutuspalvelujen saaminen samasta paikasta kuin pankkipalvelut (11 % vastaajista), verkko- ja mobiilipalvelujen monipuolisuus (9 % vastaajista) ja vakuutusyhtiön kansainvälisyys (1 % vastaajista) ovat selvästi vähemmän tärkeitä tekijöitä yrittäjien valitessa vahinkovakuutusyhtiökumppaniaan. Myös vahinkovakuutusyhtiön valintaan vaikuttavien tekijöiden järjestys on sama kuin viime vuonna.

3.5. LähiTapiola ja Pohjola vakuuttavat reilusti yli puolet varsinaissuomalaisista pk-yrityksistä

Yrittäjiltä kysytään Maakuntaennusteessa vuosittain myös yrityksen ensisijaisesti käyttämää vahinkovakuutusyhtiötä.

LähiTapiola on varsinaissuomalaisien pk-yrityksien suosituin vahinkovakuutusyhtiö, jota ilmoittaa käyttävänsä ensisijaisena vahinkovakuutusyhtiönään 33 prosenttia (-1 %-yksikkö) vastaajista.

Toiseksi suosituin varsinaissuomalaisien pk-yrityksien vahinkovakuutusyhtiö on niin ikään viimevuotiseen tapaan Pohjola (A-Vakuutus), jota ilmoittaa käyttävänsä 26 prosenttia (+1 %-yksikkö) vastaajista. Kolmannella sijalla on If 21 prosentin (+2 %-yksikköä) osuudella. Neljänneksi suosituin yrittäjien vakuuttaja on niin ikään viimevuotiseen tapaan Fennia 14 prosentin osuudellaan.

Muut yrittäjien vahinkovakuuttajat ovat Pohjantähti (2 %), Aktia (1 %) ja Turva (1 %).

4. YRITTÄJÄT JA KUNTA

4.1. Loimaan ja Turun seudut ovat yrittäjien mielestä parhaat yrittäjyysilmapiiriltään

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteessa kysyttiin nyt 11. kerran yrittäjien arvioita oman yrityksen sijaintikunnan yrittäjyysilmapiiristä. Vastausten perusteella yrittäjyysilmapiiri on parantunut Varsinais-Suomessa, kun 54 prosenttia (+7 %-prosenttiyksikköä viime vuodesta) kaikista vastaajista pitää oman kuntansa yrittäjyysilmapiiriä joko hyvänä tai erinomaisena. Tyydyttävänä yrittäjyysilmapiiriä pitää 29 prosenttia yrittäjistä (-5 %-yksikköä) ja huonona ilmapiiriä pitää 9 prosenttia (-4 %-yksikköä) kaikista vastaajista. Internet-kyselyn teknisen sujuvuuden takaamiseksi vastaajille annettiin myös en osaa sanoa -vaihtoehto. Oman kuntansa yrittäjyysilmapiiriä ei osaa arvioida 9 prosenttia (+2 %-yksikköä) kyselyyn vastanneista yrittäjistä.

Myös kaikissa seutukunnissa yrittäjyysilmapiiriarviot ovat parantuneet viime vuodesta. Tänä vuonna parhaaksi yrittäjyysilmapiiri on arvioitu viimevuotiseen tapaan Loimaan seudulla, jossa yrittäjyysilmapiiriarviot ovat vielä viimevuotistakin merkittävästi paremmat. Loimaan seudulla yrittäjyysilmapiiriä erinomaisena tai hyvänä pitää 64 prosenttia (+ 11 %-yksikköä) vastaajista ja huonona sitä pitää vain 2 prosenttia (-6 %-yksikköä) vastaajista. Loimaan yrittäjyysilmapiiriä kuvaava saldoluku 62 on 17 yksikköä korkeampi kuin viime vuonna ja saldoluku on seutukuntavertailussa noussut eniten viime vuodesta.

Niin ikään toiseksi parhaaksi viime vuonna arvioidun Turun seudun yrittäjyysilmapiiri on tänäkin vuonna arvioitu toiseksi parhaaksi Varsinais-Suomessa. Turun seudulla vähintään hyvänä yrittäjyysilmapiiriä pitää 55 prosenttia (+ 7 %-yksikköä) vastaajista ja huonona sitä pitää 7 prosenttia (-4 %-yksikköä) vastaajista. Turun seudun yrittäjyysilmapiiriä kuvaava saldoluku 48 on noussut 11 yksikköä viime vuodesta.

Myös Vakka-Suomessa yrittäjyysilmapiiriä pitää vähintään hyvänä 55 prosenttia (+ 9 %-yksikköä) vastaajista, mutta samanaikaisesti yrittäjyysilmapiiriin huonoksi on arvioinut 11 prosenttia (-7 %-yksikköä) vastaajista. Saldoluku on kuitenkin noussut viime vuodesta 16 yksikköä ja on tänä vuonna 44.

Salon seudulla yrittäjyysilmapiiriin vähintään hyväksi arvioivien osuus on noussut 52 prosenttiin (+ 12 %-yksikköä) ja yrittäjyysilmapiiriin huonoksi arvioivien osuus on 17 prosenttia (+ 2 %-yksikköä) vastaajista. Myös Salon seudulla yrittäjyysilmapiiriin saldoluku on noussut 10 yksikköä ja se on tänä vuonna 35.

Heikoimmat arviot yrittäjyysilmapiiristä saa tänä vuonna viime vuoden tapaan Turunmaa, jossa yrittäjyysilmapiiriin vähintään hyväksi arvioivien osuus on kuitenkin noussut 41 prosenttiin (+ 4 %-yksikköä). Yrittäjyysilmapiiriin huonoksi arvioivien osuus on pysynyt samana kuin viime vuonna eli 19 prosentissa. Turunmaan yrittäjyysilmapiiriä kuvaava saldoluku on tänä vuonna 22 (+ 4 yksikköä).

4.2. Liedossa on maakunnan paras yrittäjyysilmapiiri tänä vuonna

Viidestä Maakuntaennusteen kyselyssä eniten vastauksia keränneestä kunnasta (Turku, Salo, Kaarina, Raisio ja Uusikaupunki) yrittäjyysilmapiirivertailussa ykköspaikkaa pitää edelleen Kaarina. Kaarinassa 77 prosenttia (-7 %-yksikköä) yrittäjistä pitää kaupungin yrittäjyysilmapiiriä joko erinomaisena tai hyvänä ja 3 prosenttia (+ 2 %-yksikköä) pitää sitä huonona. Kaarinalaisyrittäjistä 14 prosenttia (+ 3 %-yksikköä) pitää kaupungin yrittäjyysilmapiiriä tyydyttävänä ja 6 prosenttia ei osaa arvioida sitä.

Raisiossa 54 prosenttia (-2 %-yksikköä) pitää yrittäjyysilmapiiriä vähintään hyvänä ja 8 prosenttia (-1 %-yksikkö) arvioi sen huonoksi. Raision jälkeen kolmanneksi paras viiden eniten vastauksia keränneen kunnan yrittäjyysilmapiiriarvioissa on tänä vuonna Salo, jossa yrittäjyysilmapiiriin vähintään hyväksi arvioivien osuus on noussut 51 prosenttiin (+ 9 %-yksikkö) ja yrittäjyysilmapiiriin huonoksi arvioivien osuus on 18 prosenttia (+ 2 %-yksikköä).

Uudessakaupungissa yrittäjyysilmapiiriin vähintään hyväksi arvioivien osuus on tänä vuonna 48 prosenttia (+ 6 %-yksikköä) ja yrittäjyysilmapiiriin huonoksi arvioivien osuus on 15 prosenttia (-7 %-yksikköä). Turussa 45 prosenttia (+ 14 %-yksikköä) arvioi yrittäjyysilmapiiriin vähintään hyväksi ja 8 prosenttia (-9 %-yksikköä) pitää sitä huonona.

Yrittäjien arviot oman kunnan yrittäjyysilmapiiristä*:

Erinomainen tai hyvä	
Lieto	80 % (saldoluku 80)
Kaarina	77 % (saldoluku 74)
Naantali	76 % (saldoluku 68)
Loimaa	64 % (saldoluku 61)
Masku	56 % (saldoluku 56)
Raisio	54 % (saldoluku 46)
Salo	51 % (saldoluku 33)
Uusikaupunki	48 % (saldoluku 18)
Turku	45 % (saldoluku 37)
Parainen	28 % (saldoluku 9)

*Arviot niistä kunnista, joista saatiin yli 30 vastausta.

4.3. Loimaan seudun yrittäjät tyytyväisimpiä kunnan ja yritysten yhteistyöhön

Maakuntaennusteissa kysytään vuosittain myös kuntien ja yritysten välisen yhteistyön sujuvuutta.

Kaikista vastaajista 40 prosenttia (+ 5 %-yksikköä) pitää yhteistyötä oman kuntansa kanssa vähintäänkin hyvänä. Tyydyttävänä yhteistyötä pitää 30 prosenttia vastaajista ja huonona 15 prosenttia (-4 %-yksikköä) vastaajista. Yrittäjistä 15 prosenttia (+ 3 %-yksikköä) ei osaa arvioida yhteistyön sujuvuutta. Yhteistyön sujuvuutta mittaava saldoluku on parantunut viime vuodesta 9 yksikköä ja on tänä vuonna 25.

Myös arvioit kunnan ja yrittäjien välisestä yhteistyöstä ovat kohentuneet kaikissa seutukunnissa viime vuodesta. Seutukuntakohtaisessa vertailussa parhaimmaksi kunnan ja yritysten välisen yhteistyön arvioitu viimevuotiseen tapaan Loimaan seudulla, jossa yli puolet, 51 prosenttia (+ 4 %-yksikköä), vastaajista arvioi yhteistyön vähintään hyväksi. Loimaan seudulla yhteistyötä huonona pitävien osuus on pudonnut 12 prosenttiin (-4 %-yksikköä). Loimaan seudun yhteistyön sujuvuutta mittaava saldoluku 39 on tänäkin vuonna maakunnan korkein ja se on noussut viime vuodesta 8 yksikköä.

Vakka-Suomessa on viime vuoden tapaan toiseksi suurin osuus niitä, jotka pitävät kunnan ja yrittäjien välistä yhteistyötä vähintäänkin hyvänä eli 45 prosenttia (+ 7 %-yksikköä) vastaajista. Vakka-Suomessa huonoksi yhteistyön arvioivien osuus on pudonnut 16 prosenttiin (-8 %-yksikköä) ja saldoluku on noussut 15 yksiköllä eli eniten kaikista seutukunnista saldolukuun 29.

Salon seudulla kunnan ja yrittäjien välistä yhteistyötä vähintään hyvänä pitäviä on 41 prosenttia (+ 7 %-yksikköä), mutta yhteistyötä huonona pitäviä on 22 prosenttia (+ 3 %-yksik-

köä) ja saldoluku on 19. Turun seudulla yhteistyötä vähintään hyvänä pitävien osuus on Salon seutua hieman alhaisempi eli 38 prosenttia (+ 4 %-yksikköä), mutta myös yhteistyön huonoksi arvioivien osuus on Salon seutua alhaisempi eli 11 prosenttia (-7 %-yksikköä). Siten Turun seudun kokonaistilanne salduluvulla 27 on Salon seutua parempi.

Myös Turunmaalla yhteistyöarviot ovat parantuneet viime vuodesta ja vielä viime vuonna negatiivinen yhteistyöarvioiden saldoluku on tänä vuonna 8. Turunmaalla 36 prosenttia (+ 13 %-yksikköä) vastaajista arvioi kunnan ja yrittäjien välisen yhteistyön vähintään hyväksi ja 28 prosenttia (+ 4 %-yksikköä) vastaajista pitää sitä huonona.

Turun alueella selvästi muita edellä kunnan ja yritysten välisessä yhteistyöarviossa on kuten viime vuonna Kaarina, jossa 72 prosenttia (-2 %-yksikköä) yrittäjistä arvioi yhteistyön kunnan kanssa vähintään hyväksi ja viime vuoden tapaan vain 3 prosenttia pitää sitä huonona. Niin ikään viimevuotiseen tapaan toiseksi parhaana yhteistyötä pidetään Liedossa, jossa 66 prosenttia (+ 13 %-yksikköä) pitää yhteistyötä kunnan kanssa vähintään hyvänä.

Myös Naantalissa yhteistyön vähintään hyväksi arvioivien yrittäjien osuus on noussut viime vuodesta, kun 51 prosenttia (+ 7 %-yksikköä) vastaajista pitää yhteistyötä kunnan kanssa vähintään hyvänä. Raisiossa yhteistyötä vähintään hyvänä pitää 41 prosenttia (-1 %-yksikkö) yrittäjistä ja huonona 14 prosenttia (+ 2 %-yksikköä).

Vaikka Turun seudun kunnista huonoimmat arviot kunnan ja yrittäjien välisestä yhteistyöstä saa tänä vuonna Turku, on tilanne Turussa parantunut viime vuodesta, kun yhteistyötä mittaava viime vuoden negatiivinen saldoluku on tänä vuonna 8 (+ 18 yksikköä). Turussa 22 prosenttia (+ 6 %-yksikköä) vastaajista pitää yhteistyötä kunnan kanssa vähintään hyvänä ja 14 prosenttia (-12 %-yksikköä) arvioi sen huonoksi.

4.4. Toimitilojen ja tonttien saatavuus jatkuu hyvänä

Toimitilojen ja tonttien saatavuus on parantunut edelleen Varsinais-Suomessa, kun 54 prosenttia (+ 2 %-yksikköä) vastaajista pitää sitä vähintään hyvänä ja 6 prosenttia (-3 %-yksikköä) huonona.

Myös eri seutukunnissa toimitilojen ja tonttien saatavuus on parantunut jonkin verran Vakka-Suomea lukuun ottamatta. Parhaaksi tilanne on arvioitu viime vuosien tapaan Salon seudulla, jossa 69 prosenttia (+ 6 %-yksikköä) vastaajista arvioi toimitilojen ja tonttien saatavuuden vähintään hyväksi ja 4 prosenttia (-2 %-yksikköä) toimitilojen ja tonttien saatavuuden huonoksi.

Loimaan seudulla 59 prosenttia (+ 3 %-yksikköä) vastaajista arvioi toimitilojen ja tonttien saatavuuden vähintään hyväksi ja 10 prosenttia (-2 %-yksikköä) arvioi sen huonoksi. Vakka-Suomessa kokonaistilanne on säilynyt samana kuin viime vuonna, kun 54 prosenttia (-2 %-yksikköä) arvioi toimitilojen ja tonttien saatavuuden hyväksi ja 7 prosenttia (-2 %-yksikköä) pitää sitä huonona.

Turun seudulla tilanne on parantunut viime vuodesta, kun

jo hieman yli puolet eli 51 prosenttia (+ 2 %-yksikköä) vastaajista arvioi toimitilojen ja tonttien saatavuuden hyväksi ja 5 prosenttia (-4 %-yksikköä) pitää sitä huonona.

Turunmaalla toimitilojen ja tonttien saatavuus on parantunut niin ikään hieman viime vuodesta, kun 45 prosenttia (+ 3 %-yksikköä) vastaajista arvioi sen vähintään hyväksi ja sama osuus kuin viime vuonna, 12 prosenttia arvioi sen huonoksi.

Turun alueella toimitila- ja tonttitilanne on parantunut eniten Turussa, jossa 48 prosenttia vastaajista arvioi toimitilojen ja tonttien saatavuuden vähintään hyväksi ja 4 prosenttia pitää sitä huonona. Toimitilojen ja tonttien saatavuutta kuvaava saldoluku on Turussa tänä vuonna 44 (+ 13 yksikköä). Parhaana toimitilojen ja tonttien saatavuutta pitävät kuitenkin lietalaiset yrittäjät, joista 80 prosenttia (+ 9 %-yksikköä) pitää toimitilojen ja tonttien saatavuutta vähintään hyvänä. Huonona tilannetta ei pitänyt yksikään kyselyyn vastannut yrittäjä Liedossa. Myös Kaarinassa toimitilojen ja tonttien saatavuus on erinomainen, kun 70 prosenttia (-1 %-yksikköä) pitää tilannetta vähintään hyvänä ja 4 prosenttia (+ 2 %-yksikköä) huonona.

Myös Naantalissa toimitilojen ja tonttien saatavuus on parantunut hieman, kun 30 prosenttia (+ 1 %-yksikköä) pitää sitä vähintään hyvänä ja 11 prosenttia (-2 %-yksikköä) huonona. Raisiossa sen sijaan toimitilojen ja tonttien saatavuus on heikentynyt hieman, kun 49 prosenttia (-6 %-yksikköä) pitää sitä vähintään hyvänä ja 3 prosenttia (-1 %-yksikköä) huonona.

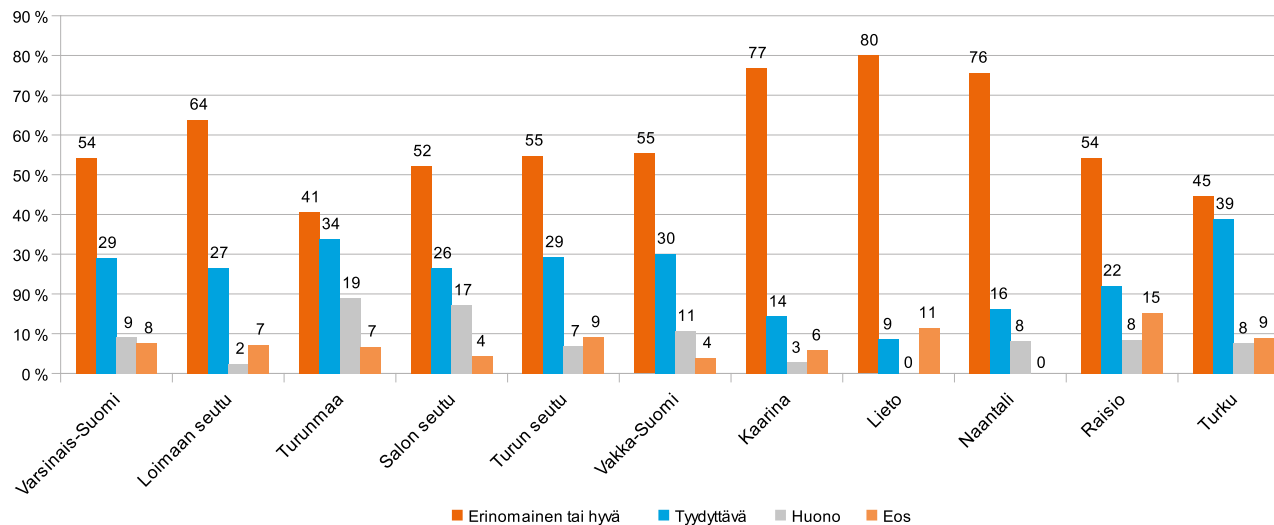
4.5. Peruspalvelujen toimivuus parantunut eniten Vakka-Suomessa

Myös peruspalvelujen toimivuus on varsinaissuomalaisien yrittäjien mielestä parempi kuin vuotta aiemmin, kun puolet (+ 3 %-yksikköä) vastaajista arvioi tilanteen vähintään hyväksi. Huonoksi peruspalvelujen tason arvioi 8 prosenttia (-2 %-yksikköä) vastaajista.

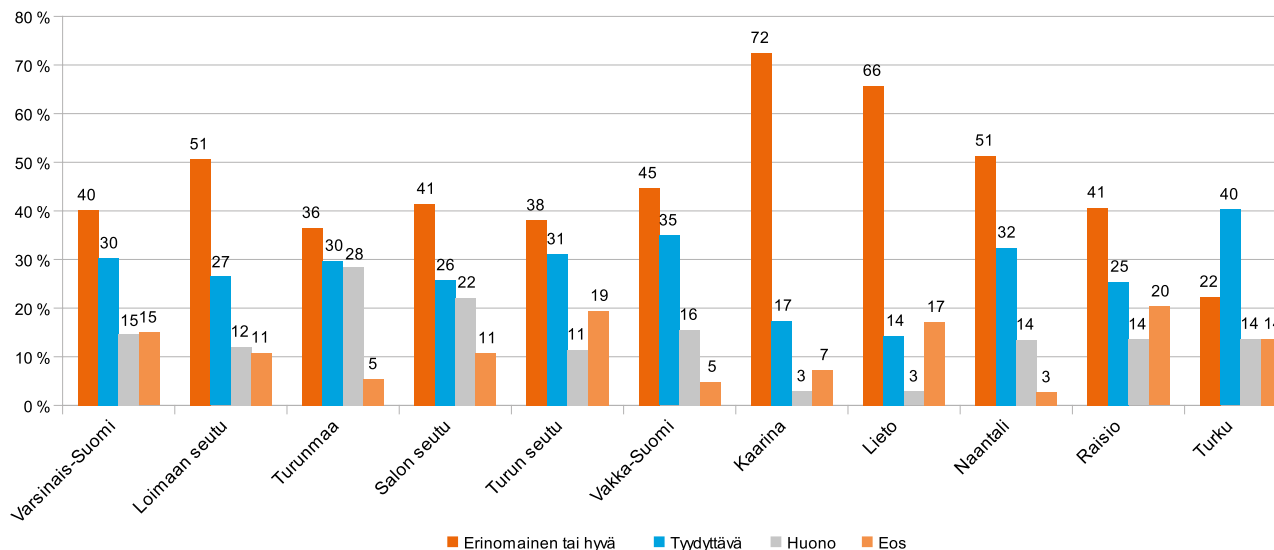
Salon seutua lukuun ottamatta kaikissa muissa seutukunnista peruspalvelujen toimivuus nähdään parantuneen. Parhaalta tilanteelta näyttää Loimaan seudulla, jossa 57 prosenttia (+ 5 %-yksikköä) pitää peruspalvelujen toimivuutta vähintään hyvänä ja 6 prosenttia (-6 %-yksikköä) arvioi peruspalvelujen toimivuuden huonoksi. Vakka-Suomessa vähintään hyväksi peruspalvelujen toimivuuden on arvioinut 55 prosenttia (+ 17 %-yksikköä) vastaajista ja huonoksi 6 (-3 %-yksikköä) vastaajista. Vakka-Suomessa arvio peruspalvelujen toimivuudesta on parantunut eniten koko maakunnassa, kun saldoluku on nousut 20 yksikköä saldolukuun 49. Turun seudulla ja Turunmaalla on molemmissa 51 prosenttia niitä, jotka pitävät peruspalvelujen toimivuutta vähintään hyvänä. Turun seudulla peruspalvelut huonoksi arvioi 6 prosenttia (-2 %-yksikköä) vastaajista ja Turunmaalla 14 prosenttia (-5 %-yksikköä). Turun seudulla kokonaistilanne on siten Turunmaata parempi, vaikka Turunmaalla arviot peruspalvelujen toimivuudesta ovat parantuneet viime vuodesta enemmän kuin Turun seudulla.

Turun alueella suurin osuus peruspalvelujen toimivuutta hyvänä tai erinomaisena pitäviä yrittäjiä on Naantalissa, jossa peruspalvelujen toimivuuden vähintään hyväksi arvioi

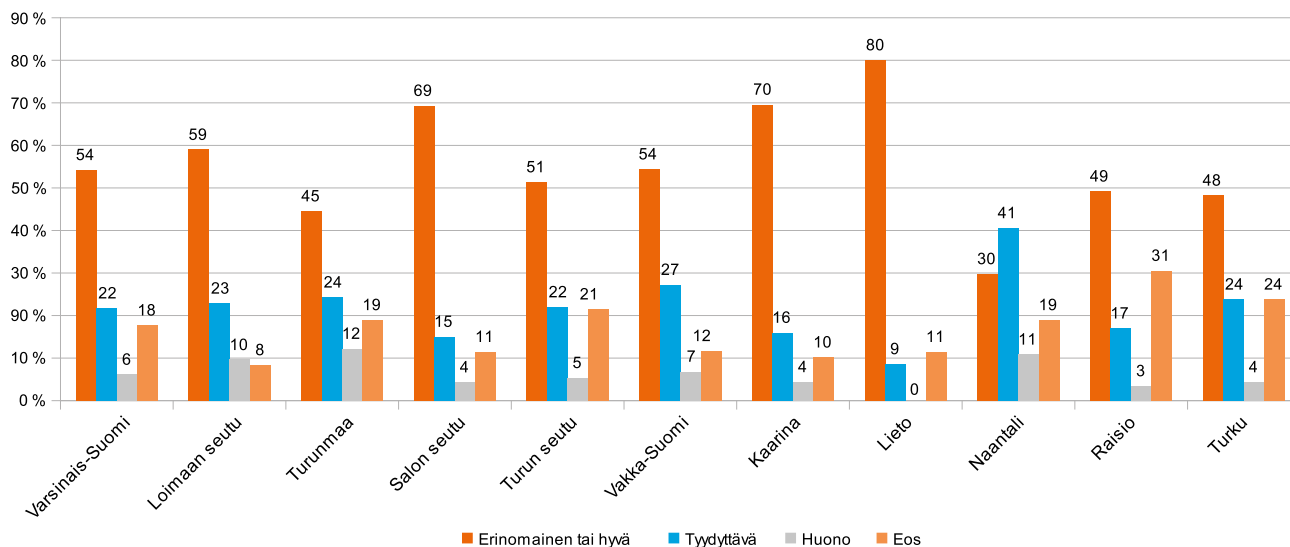
Kunnan yrittäjyysilmapiiri vuonna 2016

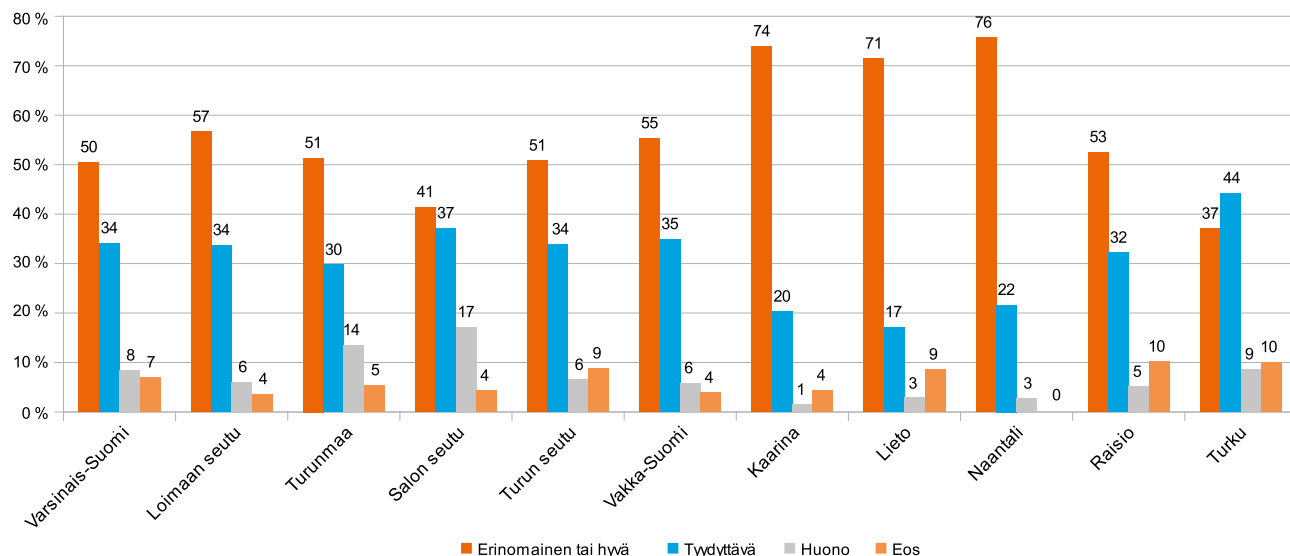
Kunnan ja yritysten välinen yhteistyö vuonna 2016

Yritysten toimitilojen ja tonttien saatavuus omassa kunnassa

Peruspalvelujen toimivuus omassa kunnassa

76 prosenttia (+7 %-yksikköä) vastaajista ja huonoksi 3 prosenttiyksikköä. Kaarinassa peruspalvelujen toimivuuden vähintään hyväksi arvioi 74 prosenttia (+1 %-yksikköä) vastaajista ja huonoksi vain prosentti vastaajista. Molempien peruspalvelujen sujuvuutta mittaava saldoluku on siten 73. Naantalissa parannusta on 11 yksikköä viime vuoteen verrattuna, Kaarinassa 3 yksikköä.

Myös Liedossa arvioiti peruspalvelujen toimivuudesta ovat kohentuneet viime vuodesta, kun 71 prosenttia (+8 %-yksikköä) pitää peruspalvelujen toimivuutta vähintään hyvänä ja 3 prosenttia (-1 %-yksikköä) huonona. Niin ikään Turussa peruspalvelujen toimivuuden on arvioitu parantuneen, kun yrittäjistä 37 prosenttia (+2 %-yksikköä) pitää peruspalvelujen toimivuutta vähintään hyvänä ja 9 prosenttia (-2 %-yksikköä) huonona. Raisiossa sen sijaan peruspalvelujen toimivuus kokonaisuudessaan on arvioitu aavistuksen heikommaksi kuin viime vuonna, kun 53 prosenttia (+2 %-yksikköä) pitää tilannetta vähintään hyvänä, mutta 5 prosenttia (+3 %-yksikköä) pitää sitä huonona.

5. VAIHTUVAT KYSYMYKSET

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen vuosittain samoina pysyvien kysymysten lisäksi kyselyssä on mukana myös vuosittain vaihtuvia kysymyksiä. Vuoden 2016 Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen vaihtuvissa kysymyksissä selvitettiin rahoituksen saatavuuteen liittyviä ongelmia, yrittäjien kannalta tärkeimpiä sääntelyn purkuun liittyviä asioita, tärkeimpiä oman yrityksen kilpailukykyä parantavia tekijöitä, arvioita hallituksen ns. kilpailukykypaketin vaikutuksista oman yrityksen toimintaan, myyntisaatavien keskimääräisiä maksuaikoja, yrittäjien kiinnostusta hyödyntää maksuperusteista arvonlisäverotusta ja Viron veromallia sekä mahdollista verotuksen muutosta, joka vaikuttaisi eniten yrityksen kilpailukykyyn paranemiseen.

5.1. Rahoituksen saatavuus ei ole ongelma pk-yrityksille Varsinais-Suomessa

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen perusteella rahoituksen saatavuus ei ole suuri haaste varsinaissuomalaisille yrittäjille, sillä vain reilu joka kymmenes yrittäjä ilmoittaa rahoituksen saatavuuden olevan ongelma. Lähes puolelle (48 %) näistä yrityksistä vakuuksien puute on suurin haaste. Pankkien riskinottohaluttomuuden nimeää rahoituksen saatavuuden ongelmaksi 39 prosenttia vastaajista. Rahoituksen kustannukset ja lyhyet takaisinmaksuajat eivät ole merkittävässä roolissa rahoituksen saatavuudessa.

Yrityskokoluokittain tarkasteltuna vakuuksien puute on suurin ongelma yksinyrittäjille (49 %) ja 2–9 henkilöä työllistävälle yrityksille (53 %). Pankkien riskinottohaluttomuutta pitää puolestaan suurimpana ongelmana 10–49 henkilöä työllistävät yritykset (61 %) ja yli 50 henkilöä työllistävät yritykset (100 %) niistä, jotka arvioivat rahoituksen saatavuuden olevan ongelma.

Toimialavertailu osoittaa, että vakuuksien puute on suurin

ongelma muilla toimialoilla paitsi rakentamisessa, kuljetusalalla ja palveluissa, joissa pankkien riskinottohaluttomuutta pidetään suurimpana ongelmana.

5.2. Viron veromalli kiinnostaa yrittäjiä

Lähes puolet (48 %) Varsinais-Suomen Maakuntaennusteeseen vastanneista yrittäjistä ilmoittaa, että he hyödyntäisivät Viron veromallia eli yrityksen verottamista vasta siinä vaiheessa, kun voittoa jaetaan omistajille, mikäli se olisi mahdollista. Peräti 80 prosenttia vastaajista hyödyntäisi varmasti tai todennäköisesti Viron veromallia ja vain 6 prosenttia vastaajista ilmoittaa, etteivät he hyödyntäisi Viron veromallia omassa yrityksessään.

Kaikissa muissa yrityskokoluokissa paitsi yli 50 henkilöä työllistävissä yrityksissä suurin osuus vastaajista on niitä, jotka ilmoittavat hyödyntävänsä varmasti tai todennäköisesti Viron veromallia, jos se olisi mahdollista. Suurimman kokoluokan yrityksissä viidennes vastaajista ilmoittaa, etteivät he hyödyntäisi Viron veromallia ja 25 prosenttia ei osaa ottaa asiaan.

Viron veromallin hyödyntäminen kiinnostaa eniten tietotekniikka-alaa, jossa 88 prosenttia vastaajista ilmoittaa, että he hyödyntäisivät varmasti tai todennäköisesti Viron veromallia. Myös muilla toimialoilla kiinnostus Viron veromallia kohtaan on lähes yhtä suurta.

Viron veromallin soveltaminen on myös varsinaissuomalaisten yrittäjien mielestä tärkein verotuksen muutos, jolla he voisivat parantaa oman yrityksensä kilpailukykyä, kun kolmannes vastaajista nostaa Viron veromallin oman yrityksen kilpailukykyyn parantamisen kannalta eniten vaikuttavaksi tekijäksi. Kokonaisveroasteen alentamista sekä arvonlisäveron laskua ja verokantojen yhtenäistämistä pitää molempia tärkeimpänä noin neljännes vastaajista. Matala yhteisövero ja laaja toimintavaraus eli eri vuosien tulojen verotuksen tasaus tekemällä varauksia hyvänä vuonna ja tulouttamalla ne heikompana vuonna, on tärkeä 12 prosentille kyselyyn osallistuneista varsinaissuomalaisista yrittäjistä oman yrityksen kilpailukykyyn parantamisen kannalta. Kotitalousvähennyksen laajentamista ei pidetä kovin tärkeänä oman yrityksen kilpailukykyyn kannalta, kun vain 5 prosenttia vastaajista nostaa sen oman yrityksen kilpailukykyyn kannalta eniten vaikuttavaksi tekijäksi.

Yksinyrittäjille tärkein tekijä oman yrityksen kilpailukykyyn parantamisen kannalta on arvonlisäveron lasku ja verokantojen yhtenäistäminen (29 % vastaajista), joskin myös lähes yhtä tärkeinä he pitävät Viron veromallin soveltamista (26 % vastaajista) ja kokonaisveroasteen alentamista (22 % vastaajista).

Viron veromallin soveltaminen on tärkein 2–9 henkilöä työllistävissä yrityksissä (36 % vastaajista) ja 10–49 henkilöä työllistävissä yrityksissä (42 % vastaajista). Toiseksi tärkein tekijä molemmille olisi kokonaisveroasteen alentaminen; 2–9 henkilöä työllistävissä yrityksissä 25 prosenttia vastaajista ja 10–49 henkilöä työllistävissä yrityksissä 27 prosenttia vastaajista. Arvonlisäveron lasku ja verokantojen yhtenäistäminen on kolmanneksi tärkein tekijä 2–9 henkilöä työllistävillä yrityksillä sekä matala yhteisövero ja laaja toimintavaraus 10–49 henkilöä työllistävillä yrityksillä.

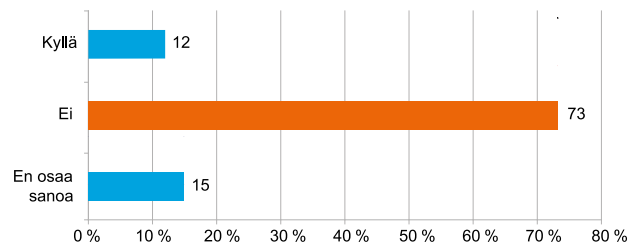
Yli 50 henkilöä työllistävissä yrityksissä tärkeimmät tekijät

oman yrityksen kilpailukykyyn parantamiseksi olisivat kokonaisveroasteen alentaminen (38 % vastaajista) sekä matala yhteisövero ja laaja toimintavaraus (25 % vastaajista). Kolmanneksi tärkeimmäksi tekijäksi vastaajista 19 prosenttia arvioi sekä Viron veromallin soveltamisen että arvonlisäveron laskun ja verokantojen yhtenäistämisen. Yksikään tämän kokoluokan vastaajista ei pidä kotitalousvähennystä tärkeimpänä tekijänä oman yrityksen kilpailukykyyn parantamisen näkökulmasta.

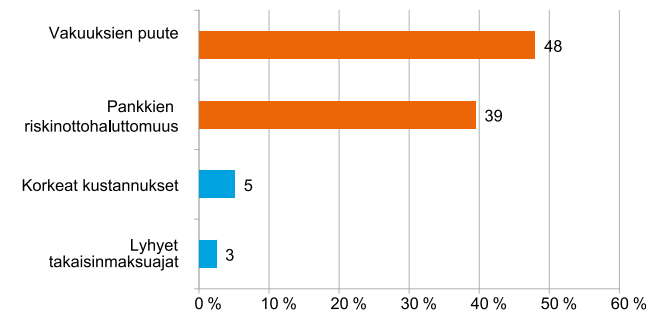
Toimialakohtaisessa tarkastelussa näkemykset ovat yhteneväiset, kun kaikilla toimialoilla arvioidaan, että Viron veromallin soveltaminen vaikuttaisi eniten yrityksen kilpailukykyyn paranemiseen.

Loput vaihtuvien kysymysten tulokset julkistetaan alkuvuodesta 2016 järjestettävässä Varsinais-Suomi Kasvuun -seminaarissa.

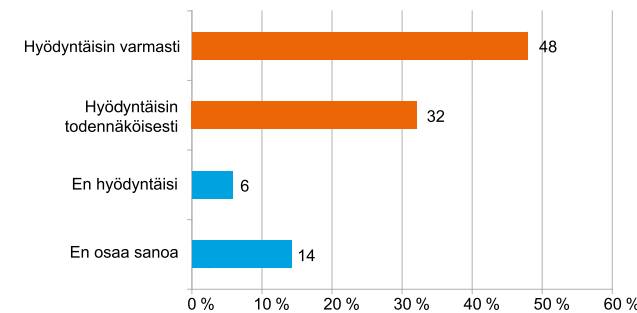
Onko rahoituksen saatavuus ongelma yrityksellesi?

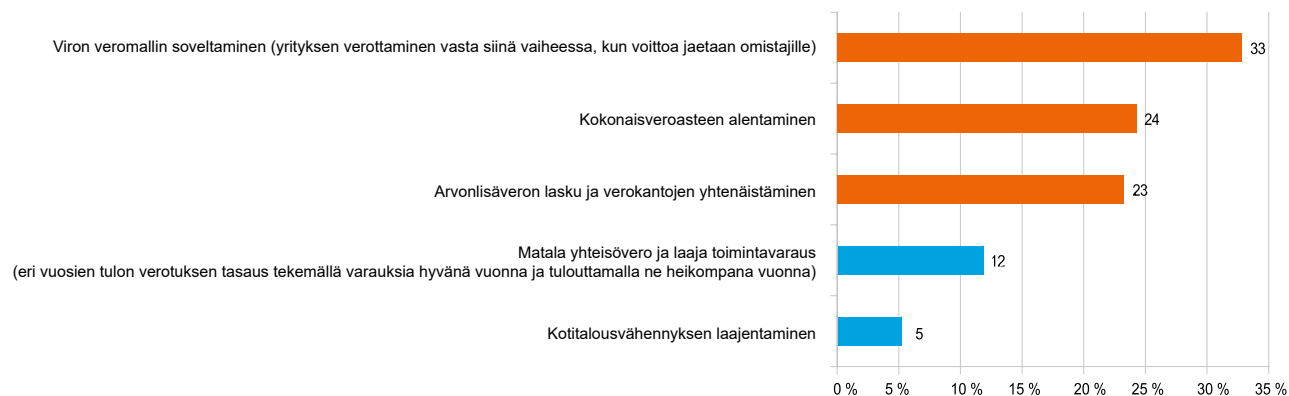
Jos rahoituksen saatavuus on ongelma, suurimmat ongelmat ovat...

Kiinnostus hyödyntää Viron veromallia

Verotuksen muutos, joka vaikuttaisi eniten oman yrityksen kilpailukykyyn paranemiseen

Landskapsprognosen för Egentliga Finland 2016:

En positiv fläkt drar genom Egentliga Finland

Egentliga Finlands Företagare har inom sin medlemskår alltsedan 1993 kartlagt konjunkturförväntningarna inför det kommande året. Under hösten 1999 kom Andelsbankerna i Egentliga Finland med i samarbetet tillsammans med företagarna. Landskapsprognosen för 2016 är redan nummer 17 i ordningen av de rapporter som uppstått som ett resultat av detta samarbete mellan andelsbankerna och företagarrorganisationen, och samtidigt är detta den tjugotredje Landskapsprognosen för Egentliga Finland genom tiderna.

Som grund för Landskapsprognosen för Egentliga Finland ligger en enkät som Egentliga Finlands Företagare låtit göra bland sina medlemmar. I år sändes enkäten till alla de medlemmar vilkas e-postadresser Egentliga Finlands Företagare hade tillgång till, sammanlagt 8 001 medlemmar. Enkäten skickades i form av en Internetenkät och kunde besvaras på finska eller svenska. Svar strömmade in från 1 002 företagare, vilket innebär att 12,5 % av dem som fick enkäten besvarade den.

I Landskapsprognosen för Egentliga Finland utreder vi årligen företagarnas förväntningar på sin årsomsättning, lönsamhet, personalstyrka och sina investeringar. Dessutom utreder vi företagarnas syn på bank-, försäkrings- och finansieringsfrågor, samt företagarnas uppfattning i frågor som berör den egna kommunens företagarklimat.

Företagsprofilen hos de företag som deltog i utformningen av denna Landskapsprognos:

(förändringen i procentenheter från föregående år inom parentes)

Placering:

Åboregionen	60 %	(-3)
Saloregionen	14 %	(+2)
Nystadsregionen	10 %	
Loimaaregionen	8 %	(-1)
Åboland	7 %	(+1)

Bransch:

Tjänsteproduktion	47 %	(+2)
Tjänster till konsumenter 21 %		
Tjänster till näringslivet 23 %		
Tjänster till offentlig förvaltning 3 %		
Handel	14 %	(-1)
Industri	11 %	
Byggnadsbranschen	16 %	(-1)
Transportbranschen	6 %	
Lantbruk, fiske och viltnäring	3 %	(-1)
Informationsteknik	3 %	(+1)

Antal anställda:

Enpersonsföretag	37 %	(+1)
Mycket små företag (2-9)	48 %	(-2)
Små företag (10-49)	14 %	(+2)
Medelstora och stora företag (50-)	2 %	

Resultaten i Landskapsprognosen för Egentliga Finland visar att företagarnas tillit till ekonomin har vuxit markant i landskapet, och tillväxtförväntningarna här bättre än de var i fjol. Samtliga saldovärden som mäter rådande tillväxtförväntningar är i år positiva.

41 % av landskapets företagare (ökning med 4 procentenheter från i fjol) förutspår i år en ökande årsomsättning. 44 % av företagarna bedömer att omsättningen kommer att stanna kvar på samma nivå som i fjol, och endast 15 % (minskning med 4 procentenheter) befävar att den minskar.

Även resultatförväntningarna är hoppfulla hos företagarna. 33 % av de företagarna som besvarade enkäten förutspår en resultatförbättring från i fjol (ökning med 4 procentenheter). Liksom i fjol förväntar sig 49 % av företagarna att resultatet stannar på en oförändrad nivå, medan en knapp femtedel av företagarna (18 %, dvs. en minskning om 4 procentenheter) uppskattar att deras resultat kommer att sjunka.

Företagarnas förväntningar är i år positiva även beträffande personalutvecklingen. 16 % av landskapets företagare (ökning med 4 procentenheter) bedömer att deras personalstyrka kommer att öka. 76 % (minskning med 2 procentenheter) tror att deras personalstyrka stannar på oförändrad nivå, och 8 % (minskning med 2 procentenheter) befävar att deras personal kommer att minska.

Företagens tillväxtförväntningar har stigit mest i deras bedömningar av investeringsutvecklingen. En femtedel (20 %) av företagarna bedömer att de kommer att öka sina investeringar i år, 63 % (ökning med 4 procentenheter) bedömer att investeringarna kommer att stanna på den nuvarande nivån, medan 17 % (minskning med 7 procentenheter) förutspår minskade investeringar. Fjollårets rejält negativa saldovärde för investeringar har i år stigit till ett positivt och ligger på 3. Ökningen från i fjol är alltså 10 enheter. Senast var investeringsutvecklingens saldovärde positivt år 2012.

Granskat per regionkommun kan man konstatera att läget varierar. Åbo- och Nystadsregionerna är de enda regionkommunerna där samtliga ekonomiska förväntningar har ökat från i fjol. Även i Loimaaregionen är de ekonomiska förväntningarna, utom förväntningarna på lönsamhetsökning, bättre än ifjol. I Saloregionen har i övrigt alla andra förväntningsvärden sjunkit från i fjol, men sysselsättningsläget kommer enligt företagarnas bedömning att förbättras i år. I Åboland är situationen tudelad. Förväntningarna på omsättning och personalstyrka har sjunkit, medan lönsamhets- och investeringsförväntningarna har stigit från ifjol. Åbolands företagare ser framför allt positivt på sina investeringsavsikter.

I branschvisa granskningar har förväntningarna på ökad omsättning stigit i alla branscher utom handel och informationsteknik. I fjol såg informationsteknologin ljusare på sin framtid än de andra branscherna, men i år är informationsteknologin den enda branschen där samtliga ekonomiska förväntningstal har försämrats. I år är saldovärdena inom branschvis granskning positiva inom alla branscher utom jordbruk, fiske och viltnäring. Ännu i fjol visade olika mätningar negativa förtecken för ekonomiska förväntningar inom ett flertal branscher. Detta innebär att de ekonomiska förväntningarna inom många branscher klart har stigit från värdena i fjol.

Granskat per företag är stämningarna positivast i de företag som sysselsätter 10-49 personer.

Enligt enkätsvaren från små och medelstora företag kommer det i bästa fall i år att kunna uppstå i medeltal 704 nya arbetsplatser i år. De företag som svarat representerar 12,5 % av alla medlemsföretag i Egentliga Finlands Företagare. Om denna utveckling förverkligas enbart i samtliga företag i Egentliga Finland skulle det i bästa fall kunna innebära tusentals nya arbetsplatser i Egentliga Finland under 2016. Resultaten i årets landskapsenkät bekräftar de resultat vi kunnat se under tidigare år, alltså de små och medelstora företagens centrala betydelse som sysselsättare och skapare av nya arbetsplatser i Egentliga Finland.

I år uppskattar 63 % (64 % i fjol) av de företagare som har investeringsplaner att finansieringen kommer att ske med inkomstfinansiering. 34 % bedömer att de kommer att behöva lånefinansiering för sina investeringar (35 % i fjol).

Andelsbankens position är stark som samarbetspartner för företagarna i Egentliga Finland. Landskapsenkätens resultat visar igen att Andelsbanken är den klart viktigaste bankpartnern för landskapets företag. I år, liksom i fjol angav hälften (50 %) av dem som besvarade enkäten Andelsbanken som sin primära bank. Som sitt primära försäkringsbolag angav företagen När-Tapiola (33 %), Pohjola (26 %) och If (21 %). Kvaliteten på personlig service är liksom tidigare den viktigaste faktorn i företagens val av såväl bank- som försäkringspartner.

54 % av företagarna (ökning med 7 procentenheter från i fjol) bedömer att företagarklimatet i den egna kommunen är alternativt gott eller utmärkt, och 40 % av dem (en ökning med 5 procentenheter) bedömer det åtminstone gott. Tillgången på faciliteter och tomtmark bedöms även i år vara god i Egentliga Finland, liksom under tidigare år, och 54 % (ökning med 2 procentenheter) av de företag som besvarade enkäten bedömer den åtminstone god. 50 % av företagen (ökning med 3 procentenheter) anser att basservicen i den egna kommunen är god.

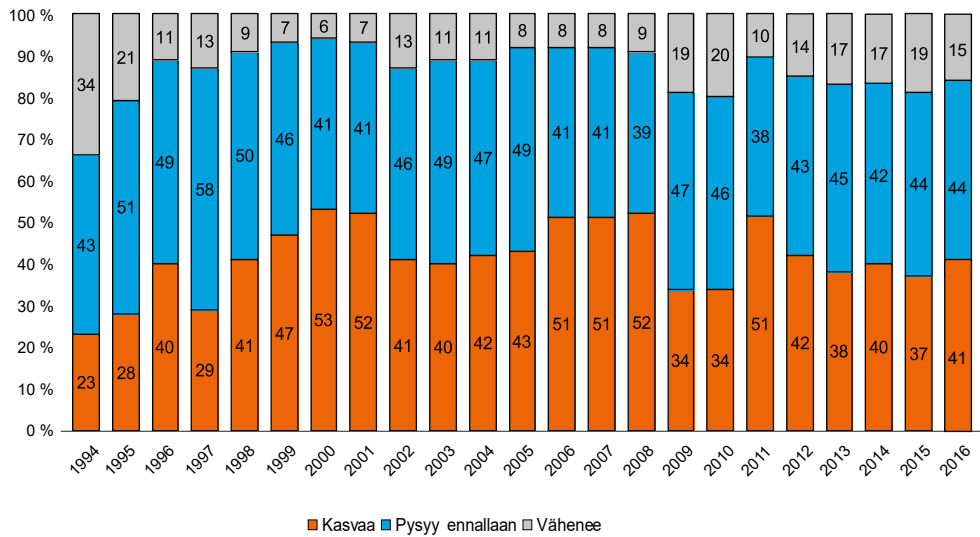
Loimaaregionen har i år av företagarna prisats som landskapets bästa vad beträffar såväl företagarklimat, samarbete mellan kommun och företagare, samarbete företag emellan och basservicens funktionalitet. Den bästa tillgången till tomtmark och faciliteter bedömer företagarna i år att finns i Saloregionen. Egentliga Finlands vinnarkommun i företagarklimat är i år enligt företagarna Lundo.

Företagarna anser inte deras tillgång till finansiering utgöra något stort problem. Bristen på säkerheter visar sig vara den största utmaningen hos dem som upplever att finansieringstillgången är problematisk.

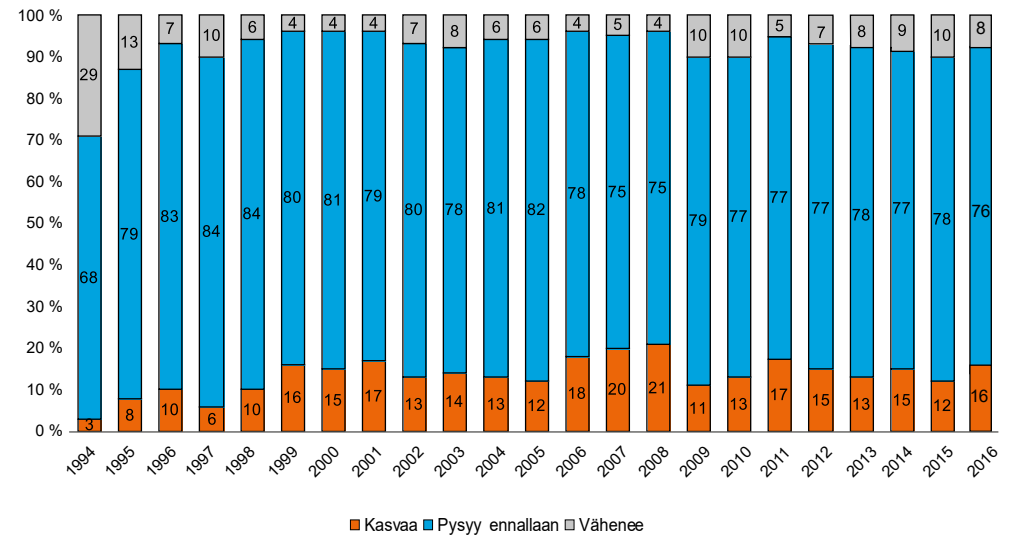
Totalt 80 % av de som svarade skulle säkert eller sannolikt gynnas av en estnisk beskattningsmodell om den vore möjlig, dvs. en modell enligt vilken företaget beskattas först när vinsten utdelas till ägarna. Enligt företagarna i Egentliga Finland skulle den viktigaste beskattningsåtgärden som kunde öka företagets konkurrenskraft vara att tillämpa den estniska beskattningsmodellen. En tredjedel av dem som besvarade enkäten lyfter upp den estniska beskattningsmodellen som den viktigaste faktorn överlag för att öka företagets konkurrenskraft. De följande konkurrenskraftsökande faktorerna för vore i viktighetsordning: sänkning av totalbeskattningen, momssänkning och förenhetligade skattebaser.

Varsinaissuomalaisen yritysten kehitysodotukset vuosina 1994–2016

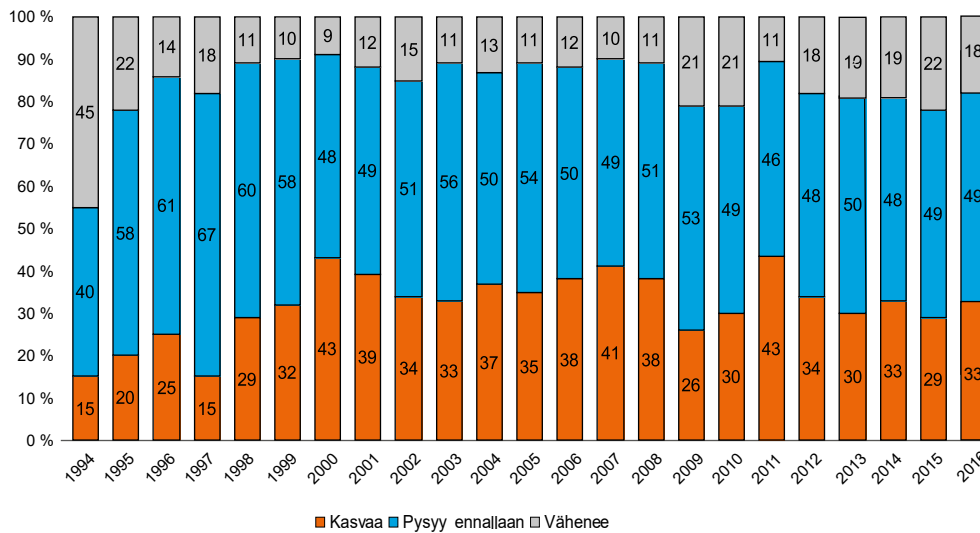
Liikevaihdon odotukset 1994–2016

Arvio henkilökunnan määrästä 1994–2016

Kannattavuuden odotukset 1994–2016

Arvio investointien määrästä 1995–2016

